

บทที่ 5

วิเคราะห์ความต้องการผู้อยู่อาคารชุดรายได้ปานกลาง

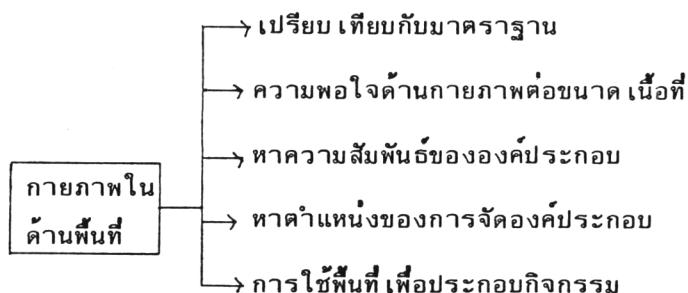
ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากแบบสอบถาม (Questionnaire) การสัมภาษณ์ (Interview) การสังเกตการณ์ภายในที่อยู่ในตำแหน่งห้องต่างๆกัน ตำแหน่งของเครื่องเรือน และการเฝ้าสังเกต (Observations) ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน โครงสร้างของครอบครัว ตลอดจนเกี่ยวกับอาคารที่พักอาศัย และสภาพแวดล้อมกายภาพ

การสัมภาษณ์โดยการตั้งคำถามสำหรับการสอบถามในแบบสอบถามชั้น มีจุดมุ่งหมายในการเลือกเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. ข้อมูลด้านกายภาพเกี่ยวกับห้องชุด ขนาดพื้นที่ที่เป็นอยู่ ลักษณะการจัดองค์ประกอบภายใน และความสัมพันธ์
2. ข้อมูลและลักษณะการใช้งานในการประกอบกิจกรรม เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ว่า
  - 2.1 ด้านสังคม การเกิดกลุ่มสังคม (มีเพื่อนบ้านมาก) จะส่งเสริมให้เกิดการดูแลรักษาที่อยู่อาศัย และชั้นที่อยู่สูงขึ้นไปจะมีเพื่อนบ้านน้อยกว่าชั้นล่างๆ
  - 2.2 ด้านจิตวิทยา ได้แก่ ความเป็นส่วนตัว ความรู้สึกตอบสนองต่อสภาพแวดล้อม
3. ข้อมูลเกี่ยวกับชนิด และวัสดุที่ใช้

ส่วนในบทนี้จะได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจาก 3 โครงการ จากแบบสอบถามจำนวน 41 ชุด ซึ่งประมาณ 10 % ของโครงการทั้งหมด ซึ่งเป็นตัวแทนของประชากรกลุ่มรายได้ปานกลางที่นำมาใช้ในการศึกษานี้ และได้แบ่งข้อมูลวิเคราะห์เป็นกลุ่มใหญ่ๆ 2 กลุ่ม คือ

1. นำพื้นที่ภายในมาทำการวิเคราะห์ดังนี้

2. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของลักษณะที่อยู่และปัญหาที่เกิดขึ้น คือ

2.1 ทางด้านสังคม

2.2 ทางด้านจิตวิทยา

ในการศึกษาทางด้านกายภาพของเนื้อที่ห้องชุดนั้น จะต้องเกิดจากความต้องการเนื้อที่ทางด้านสังคม เศรษฐกิจ จิตวิทยา พฤติกรรม และขนาดสัดส่วนของผู้ใช้ แต่สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงเป็นเรื่องแรกคือ ขนาดสัดส่วนจะต้องเหมาะสมกับการเกิดของกิจกรรม หรือพฤติกรรมของมนุษย์ ผู้ใช้โดยคำนึงถึง เฉพาะสัดส่วนมนุษย์ ส่วนประกอบอื่นนั้น เป็นสิ่งที่เพิ่มเข้าไปในเนื้อที่ เพื่อให้เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มรายได้ โดยจะต้องนำมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานความเป็นอยู่ขั้นต่ำก่อน (ตารางที่ 5.3) โดยมีรายละเอียดของการศึกษาด้านกายภาพ ดังนี้

5.1 พื้นที่ภายในอาคารชุดระดับรายได้ปานกลาง

การศึกษาความต้องการขนาดพื้นที่ใช้สอยภายในห้องชุด ในปัจจุบันมีมาตรฐานต่าง ๆ ได้แก่ UN : United-National Standard, Minimum area for housing

(สหประชาชาติ มาตรฐานที่อยู่ของเอเชีย)

W.B. World Bank (ธนาคารโลก มาตรฐานที่อยู่ของเอเชีย)

M H Manual of housing planning & Design Criteria

(มาตรฐานที่อยู่ของเอเชีย)

สวป - สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (Co-Ordination for Housing)

กคช - การเคหะแห่งชาติ (มาตรฐานอาคารชุด)

แต่ยังไม่ เป็นข้อสรุปชัดว่า มาตรฐานที่ได้เหมาะสมต่อสภาพความเป็นอยู่จริงของผู้มีรายได้ปานกลางในกรุงเทพมหานคร ดังนั้น ผู้เขียนวิทยานิพนธ์จึงจะทำการศึกษาโดยหาค่าเฉลี่ยของขนาดพื้นที่ของโครงการที่ศึกษาทั้ง 3 โครงการ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 5.1 และ 5.2 และนำค่าเฉลี่ยนี้มาเปรียบเทียบกับมาตรฐานต่าง ๆ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 5.3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพื้นที่จริงของโครงการทั้ง 3 มีวิธีการ ดังนี้ :-

ตารางที่ 5.1 ขนาดพื้นที่-สัดส่วนขนาด 1 ห้องนอน

ขนาด 1 ห้องนอน	กว้าง/เมตร	ยาว/เมตร	กว้างที่ นิยม	ยาวที่ นิยม	ม ² พื้นที่ เล็กสุด	ม ² พื้นที่ ใหญ่สุด	ขนาดพื้นที่ นิยมใช้
ห้องนอน 1	2.30-3.50	3.00-5.00	2.50	4.00	8	16.1	12.00
ห้องน้ำ	1.25-1.50	2.20-3.00	1.50	2.40	2.75	3.77	3.60
นั่งเล่น-พักผ่อน	1.50-4.00	3.50-7.00	7.00	4.00	5.25	23.0	12.00
อาหาร	1.50-3.00	1.50-3.50	2.00	3.50	4	10.5	10.50
ระเบียง	1.25-1.50	3.60-3.75	1.50	3.60	3.625	5.4	5.40
ครัว	1.25-2.50	1.50-3.75	1.50	3.60	3.45	5.4	5.40
บริเวณทำงาน	1.50-2.00	2.00-2.50	1.80	2.0	3.0	5.0	3.50

ตารางที่ 5.2 ขนาด-สัดส่วน 2 ห้องนอน

ขนาด 2 ห้องนอน	กว้าง/เมตร	ยาว/เมตร	กว้างที่ นิยม	ยาวที่ นิยม	ม ² พื้นที่ เล็กสุด	ม ² พื้นที่ ใหญ่สุด	ขนาดพื้นที่ นิยมใช้
ห้องนอน 1	2.50-3.75	3.00-6.80	3.75	4.00	7.50	24.75	15.00
ห้องนอน 2	2.30-3.25	3.00-3.75	3.25	3.75	7.00	9.75	9.75
ห้องน้ำ	1.25-2.5	2.20-3.75	1.25	2.20	2.75	3.77	2.80
พักผ่อน	2.3 -3.5	3.00-3.75	3.5	3.75	6.67	132.25	13.125
อาหาร	3.0 -3.75	3.50-3.75	3.5	3.75	10.5	13.12	13.125
ระเบียง	1.25-2.30	2.90-3.75	1.25	3.75	4.70	11.00	4.70
ครัว	1.25-3.50	2.50-3.75	1.25	3.75	3.45	6.00	4.125
บริเวณทำงาน	1.50-3.50	1.50-5.00	2.50	3.00	4.50	13.12	6.50

พื้นที่ภายในแบ่งตามขนาดครอบครัวได้ 2 ขนาด คือ ขนาด 1 ห้องนอน จะมีพื้นที่ 21.00-41.25 ม.². และขนาด 2 ห้องนอน จะมีพื้นที่ภายใน 42.00 ม.² ถึง 62.00 ม.² จากการศึกษาขนาดพื้นที่ นำมาวิเคราะห์ทางวิชาวาสถิติหาค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต (Mean) $\bar{X}$ จะได้

	ขนาด 2 ห้องนอน	ขนาด 1 ห้องนอน
ค่าเฉลี่ย (Mean $\bar{X}$)	51.94 ม. ²	35.38 ม. ²
ค่าเบี่ยงเบน (S.D.)	14.00	11.00
จำนวนตัวอย่าง	9 ห้องชุด	32 ห้องชุด

ค่าเฉลี่ย (Mean $\bar{X}$) ของขนาดเนื้อที่ห้อง คือ ค่าถัวเฉลี่ยของข้อมูล โดยที่ค่าเฉลี่ยจะต้องอยู่จุดกึ่งกลาง (mid point)

ค่าเบี่ยงเบน (S.D.) ของขนาดคือค่าเฉลี่ยความแตกต่างระหว่างข้อมูลขนาดเนื้อที่ห้องนั้นว่า ข้อมูลนี้แตกต่างจากค่าเฉลี่ยเท่าไร ถ้าค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานใกล้ 0 (ศูนย์) แสดงว่าข้อมูลชุดนี้ มีความแตกต่างของค่าของข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างน้อยมาก

จากตารางข้างบนนี้พบว่า ข้อมูลค่าเบี่ยงเบน (S.D.) จากตัวอย่างทั้งหมด 41 ห้องชุดคือแบบ 2 ห้องนอน มีจำนวนตัวอย่าง 9 ห้องชุด แบบ 1 ห้องนอนมีจำนวนตัวอย่าง 32 ห้องชุดนี้ มีค่าเบี่ยงเบนที่ต่างกันของข้อมูลทั้ง 2 ชุดไม่มากนัก และค่าที่ได้ก็มีค่าไม่มากนักด้วย จึงทำให้ค่าเฉลี่ย (Mean) ของข้อมูลสามารถนำมาใช้เป็นตัวแทนของข้อมูลที่เชื่อถือได้ นำมาวิเคราะห์ทางด้านขนาดเนื้อที่ที่ใส่สอยต่อไปได้ และผู้เขียนได้ยึดถือค่าเฉลี่ย (Mean) ที่ได้ในตารางที่ 5.1 และ 5.2 เป็นเกณฑ์มาตรฐานสำหรับวิทยานิพนธ์นี้ เนื่องจากเมื่อนำค่าที่ได้จากตารางไปเปรียบเทียบกับ เกณฑ์มาตรฐานแล้ว พบว่าไม่ต่ำมาตรฐานดังแสดงในตารางที่ 5.3

ตารางที่ 5.3 เปรียบเทียบ มาตรฐานขั้นต่ำของพื้นที่ใช้สอยในอาคารพักอาศัย

หน่วย ม²

พื้นที่ใช้สอย	UN	WB	MH	สวป.	กคช.	สำรวจ		สำรวจ	
						1 MANUOH	SD	2 MANUOH	SD
1 ส่วนกิจกรรมเฉพาะตัว	9.00	1.80 (ต่อคน)	11.14	9.00	8.64	10.3	2.6	14.7	4.8
ห้องนอนที่ 2	7.90	1.58 (ต่อคน)	7.43	7.90	7.20			8.7	2.5
2 ส่วนกิจกรรมบริการ									
ที่อาบน้ำ	1.30		3.70	1.30	1.08				
ห้องส้วม	1.30		3.71	1.30	1.44				
ห้องอาบน้ำและส้วม	2.50	0.50 (ต่อคน)	7.43	2.50	2.16				
อาบนำ ส้วมและอ่างล้างหน้า			7.43		2.88	3.6	0.9	9.4	0.5
ครัว	5.4		5.57	5.40	4.67	4.8	1.0	4.8	2.6
ครัวและอาหาร	7.50		10.21	7.50	12.98			11.8	1.9
ที่เก็บของรวม			7.43						
เนื้อที่ซั๊กล้าง	2.20		7.43	2.20		5.2	0.06	4.7	0.2
3 ส่วนกิจกรรมร่วมโดยในครอบครัว									
ห้องอาหาร	7.50		9.39	7.50	8.64	5.1	1.2	13.13	0.5
ห้องรับแขก-พักผ่อน	9.00	1.50 (ต่อคน)	14.86	9.00	14.40	12.6	2.3	10.7	3.7
รับแขก-พักผ่อนและอาหาร	7.40	1.50 (ต่อคน)	18.58		18.00	13.1	3.8	13.13	1.2
รับแขก-พักผ่อน, อาหารและเตรียมทำงาน	-		13.93		22.32	13.5	2.5		
						4.3	1.7	8.4	5.6

ขนาดพื้นที่ภายในเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานทางด้านที่อยู่อาศัยขั้นต่ำ ที่ใช้ในเอเชียจะพบว่า ขนาดพื้นที่ภายในของโครงการทั้ง 3 อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่เหมาะสมทางด้านกายภาพ ขนาดสัดส่วนของคนไทยที่จะอยู่ได้ แต่เนื่องจากพื้นที่ที่จะก่อให้เกิดกิจกรรมนั้นเหมาะสมกับการเกิดประโยชน์ใช้สอยแล้ว นอกจากพื้นที่ขั้นต่ำที่เกิดขึ้นแล้วมันจะต้องมีความต้องการพิเศษของผู้ร่วมด้วย คือ ความต้องการด้านจิตวิทยา , ความต้องการด้านสังคม

โครงการทั้ง 3 เป็นโครงการที่มีขนาดภายในที่ทำให้ผู้อยู่ในโครงการใช้เนื้อที่ได้ อย่างเหมาะสมกับความเป็นอยู่ เมื่อเทียบกับขนาดมาตรฐานขั้นต่ำแล้ว การศึกษาความพอใจต่อขนาด เนื้อที่ของผู้อยู่ก็ เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องนำมาวิเคราะห์

5.2 ความพอใจเนื้อที่ด้านกายภาพ

จากการศึกษาถึงความพอใจในด้านเนื้อที่ ที่เป็นอยู่ว่า เหมาะสมกับความ เป็นอยู่หรือไม่ เช่น ขนาดเนื้อที่มากไป ไม่จำเป็นต้องมี หรือพอดีเหมาะสมแล้ว เป็นต้น ผลจากการศึกษานำมาวิเคราะห์แยกได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้คือ

5.2.1 ขนาดครอบครัว 1 ห้องนอน (1-4 คน) (ตารางที่ 5.4)
เนื้อที่เฉลี่ย 35.38 ม² พบความพอใจเนื้อที่ต่อขนาดของห้องต่าง ๆ ดังนี้ :-

ห้องนอน มีขนาดที่เหมาะสมแล้ว มีแนวโน้มของผู้ตอบว่า ต้องการให้มีเนื้อที่มากขึ้น กับผู้ตอบที่ต้องการเนื้อที่น้อยลงนั้น มีขนาดของการกระจายตัวเท่ากัน

ห้องน้ำ ผู้อยู่ต้องการให้มีขนาดที่ใหญ่ขึ้นกับกลุ่มผู้ตอบที่ต้องการขนาดเท่าเดิมมีความพอใจแล้วนั้นมีเท่า ๆ กัน

ห้องพักผ่อน-รับแขก ผู้อยู่มีความพอใจต่อขนาดเนื้อที่ห้องและมีแนวโน้มของผู้ตอบที่ต้องการให้มีขนาดเนื้อที่เพิ่มขึ้น

ห้องอาหาร ผู้อยู่ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่จำเป็นต้องมี เนื่องจากส่วนรับประทานอาหารลักษณะที่เป็นอยู่นั้นจะใช้ร่วมกับส่วนพักผ่อน-รับแขก ลักษณะห้องเป็นอเนกประสงค์

ห้องครัว ส่วนใหญ่มีแนวโน้มของการไม่ต้องการส่วนนี้สูง ผู้ผู้มีพฤติกรรมคือรับประทานอาหารนอกบ้าน เป็นส่วนใหญ่ มีส่วนครัวเป็นส่วนเตรียม-อุ่นอาหารสำหรับครอบครัว เท่านั้น

ส่วนระเบียบ ผู้อยู่พอใจขนาดที่เป็นอยู่ว่าเหมาะสมแล้วกับการให้ประโยชน์
ส่วนทำงาน มีแนวโน้มของการไม่ต้องการ เนื้อที่ส่วนนี้สูง

ตารางที่ 5.4 แสดงความพอใจต่อขนาดเนื้อที่ 1 ห้องนอน

	5	4	3	2	1	รวมจำนวนห้อง
ห้องนอน	7	5	20			32
ห้องน้ำ	1	8	22	1		32
ห้องพักผ่อน-รับแขก	6	6	18			32
ห้องอาหาร		2	16	6	8	32
ห้องครัว		1	4	10	1	32
ระเบียบ	1	2	25	1	1	30
ทำงาน			12	7	13	32

ตารางที่ 5.5 แสดงความพอใจต่อขนาดเนื้อที่ 2 ห้องนอน

	5	4	3	2	1	รวมจำนวนห้อง
ห้องนอน 1	3	2	3	1		9
ห้องนอน 2	4	1	4			9
ห้องน้ำ	5	2	2			9
ห้องพักผ่อน-รับแขก	1	2	5	1		9
ห้องอาหาร	1	1	5	2		9
ห้องครัว	5	2	2			9
ระเบียบ	3	1	2	3		9
ทำงาน		2	2	3	2	9

5. ต้องการใหญ่ขึ้น   3. พอดีแล้ว   1. ไม่ต้องการเลย
4. ต้องการขนาดใหญ่   2. ต้องการขนาดเล็กลง

5.2.2 ขนาดครอบครัว 2 ห้องนอน (2-5 คน) (ตารางที่ 5.5)

เนื้อที่เฉลี่ย 51.94 ม² พบความพอใจเนื้อที่ต่อขนาดของห้องต่าง ๆ ดังนี้ :-

ห้องนอน 1 ผู้อยู่ส่วนใหญ่มีความพอใจในขนาดเนื้อที่ และมี

แนวโน้มนที่ต้องการ เนื้อที่ส่วนนี้เพิ่มมากขึ้น

ห้องนอน 2 ผู้มีส่วนใหญ่มีความพอใจและมีแนวโน้มนที่ต้องการ
เนื้อที่ส่วนนี้เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน

ห้องน้ำ ผู้มีส่วนใหญ่รู้สึกว่ามีขนาดเล็กเกินไปไม่เหมาะสมกับ
การใช้เนื้อที่ความต้องการให้มีขนาดใหญ่ขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

ห้องพักผ่อน-รับแขก ผู้มีส่วนใหญ่มีความพอใจต่อขนาดเนื้อที่
และมีแนวโน้มนต้องการให้มีขนาดใหญ่กว่าที่เป็นอยู่

ห้องอาหาร ส่วนใหญ่พอใจและมีแนวโน้มนที่ต้องการให้มีเนื้อที่
มากขึ้น

ห้องครัว ผู้มีส่วนใหญ่ไม่มีความพอใจเนื่องจากขนาดเล็ก
มากเกินไปต้องการให้มีขนาดใหญ่กว่าเดิมมาก ๆ

ส่วนระเบียบมีจำนวนกลุ่มผู้อยู่อาศัยที่มีความคิดเห็นเท่า ๆ กัน
คือ ผู้ที่อยู่พอใจและต้องการให้มีขนาดใหญ่ขึ้นมาก ส่วนระเบียบมีผู้ที่มีความคิดเห็นที่แตกต่าง
กันมากอย่างเห็นได้ชัด

ส่วนบริเวณทำงาน ส่วนใหญ่แล้วไม่ต้องการ มีบางหน่วยเท่านั้น
ที่มิชอบเนื้อที่ส่วนนี้และกลุ่มที่มีเนื้อที่ส่วนนี้แล้วจะตอบว่ามี ความพอใจ สำหรับผู้ที่ไม่ชอบเนื้อที่ส่วนนี้
ตอบว่าไม่ต้องการ

จากการศึกษาความพอใจในขนาดเนื้อที่ของผู้ที่อยู่ในห้องชุดแบบ 1 ห้องนอน มี
จำนวนคนประมาณ 1-4 คน และผู้อยู่ห้องชุดแบบ 2 ห้องนอน มีจำนวนคนประมาณ 2-5 คน
เมื่อสังเกตจะพบว่า เนื้อที่กับจำนวนผู้ที่มีความสัมพันธ์แปรผันตามกัน ผลที่ได้จากการสำรวจก็
พบว่าเนื้อที่อยู่นั้น ผู้อยู่มีความพอใจว่าเหมาะสมกับความเป็นอยู่ แต่มีแนวโน้มนที่ต้องการเนื้อที่
เพิ่มขึ้น จึงพอสรุปได้ว่าขนาดเนื้อที่ที่เป็นอยู่นี้ เป็นขนาดที่เหมาะสมทางด้านกายภาพในแง่ความ
คิดเห็นของสถาปนิกที่ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ และในแง่ความพอใจของผู้ที่มีกิจกรรมต่อ
พื้นที่นั้น การศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ เป็นสิ่งสำคัญที่จะศึกษาต่อในหัวข้อ 5.3 ดังนี้:-

5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบภายใน

ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในหน่วยพักอาศัยอาคารชุด พบว่าการ

จัดกลุ่มของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน¹ คือ

1. ส่วนกิจกรรมเฉพาะตัว (Private Zone) หมายถึง พฤติกรรมที่ต้องการความเป็นส่วนตัวของพ่อบ้าน แม่บ้าน และลูกบ้าน พฤติกรรมนี้ขึ้นอยู่กับหน้าที่ทางสังคม เช่น การทำงาน การพักผ่อน การแต่งตัว เป็นต้น
2. ส่วนกิจกรรมร่วมภายในครอบครัว (Multi - Zone) หมายถึงพฤติกรรมของสมาชิกภายในครอบครัวทุก ๆ คน ได้มาร่วมแสดงความสัมพันธ์ต่อกัน และสร้าง "ความมีชีวิตชีวา" แก่ครอบครัว ลักษณะของพฤติกรรมนี้ เช่น การนั่งคุยกันในห้องนั่งเล่น นั่งดูโทรทัศน์ การรับประทานอาหารร่วมกัน เป็นบริเวณที่ได้ออกแบบให้เป็นบริเวณที่มีการสังคมกันได้ อาคารชุดบางแห่งมีเนื้อที่น้อยได้รวมเอาส่วนพักผ่อนและรับประทานอาหารไว้เข้าด้วยกัน ในขณะที่บางแห่งได้แยกเนื้อที่เป็นส่วน ๆ ตามประโยชน์ของการใช้สอย อาคารชุดที่มีเนื้อที่น้อยนั้น จะมีแปลนเป็นแบบเปิด (Opened -space) ซึ่งทำให้เป็นส่วนที่เป็นบริเวณกิจกรรมเฉพาะตัว และส่วนที่เป็นกิจกรรมร่วมภายใน
3. ส่วนกิจกรรมบริการ (Service -Zone) หมายถึง พฤติกรรมของสมาชิกมีทั้งต้องการใช้ร่วมกัน เช่น ห้องครัวและพฤติกรรมของสมาชิกที่ต้องการความเป็นส่วนตัว ได้แก่ ห้องน้ำ

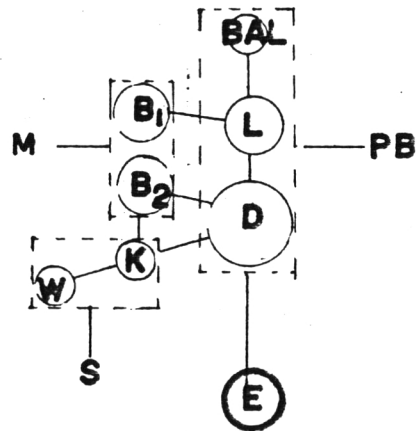
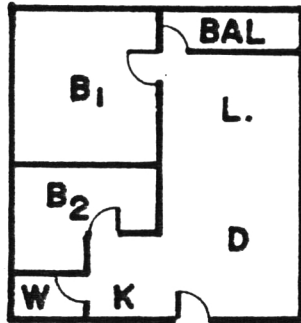
โครงการอาคารชุด 2 และ 3 นั้น ลักษณะห้องเป็นแบบอเนกประสงค์ ผู้อยู่จะจัดพื้นที่ภายในเองในตำแหน่งของห้องต่าง ๆ เหมาะกับพฤติกรรมของผู้อยู่แต่ละหน่วย ส่วนโครงการ 1 นั้น ได้แยกเนื้อที่เป็นส่วน ๆ ตามประโยชน์ของการใช้สอยอย่างเด่นชัดเจนโดยสถาปนิก เป็นผู้ออกแบบ ในการศึกษานี้ได้แบ่งแปลนอาคารชุดออกเป็น 7 กลุ่ม ดังนี้

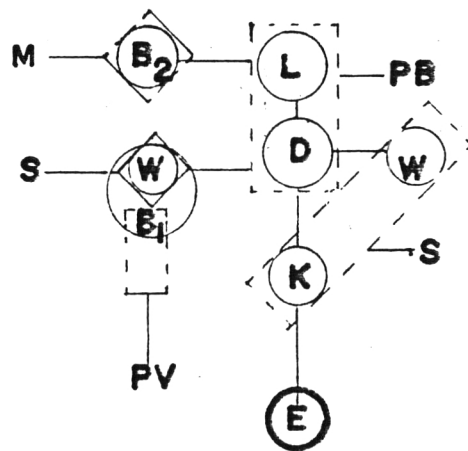
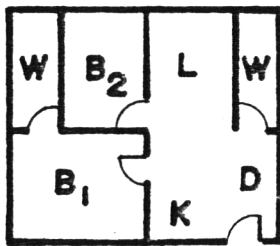
¹Robert Woods Kennedy, "Zones," The house and the Art of its design (New York : Reinhold, 1953) p. 115.

รูปที่ 5.1 แบ่งประเภทของอาคารชุดแบบ 2 ห้องนอน

1) กลุ่มที่ 1

2) กลุ่มที่ 2

B₁ = BEDROOM 1 ห้องนอน 1

B₂ = BEDROOM 2 ห้องนอน 2

W = W.C. ห้องน้ำ

L = LIVING ห้องนั่งเล่น, พักผ่อน

D = DINING ห้องระยบประทานอาหาร

K = KITCHEN ห้องครัว

O = WORKING ห้องทำงาน

E = ENTRANCE ทางเข้า

BAL = BALCONY ระเบียง

PB = PUBLIC

ส่วนกิจกรรมร่วมภายใน
ครอบครัว

M = MULTI

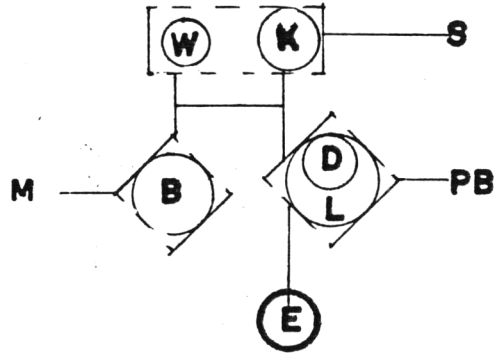
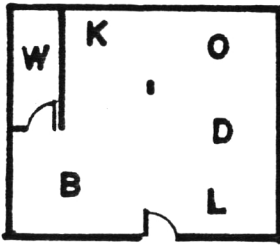
ส่วนกิจกรรมเฉพาะตัว

S = SERVICE

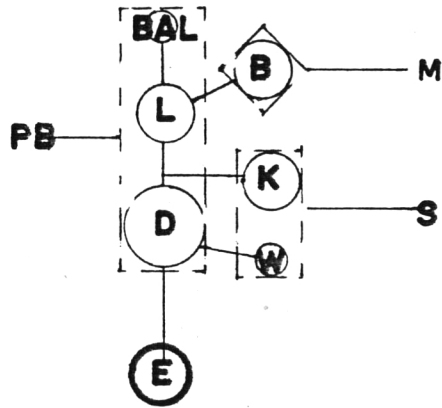
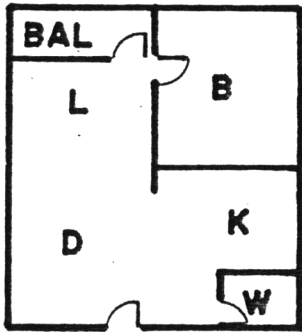
ส่วนกิจกรรมบริการ

แบ่งประเภทของอาคารชุดแบบ 1 ห้องนอน

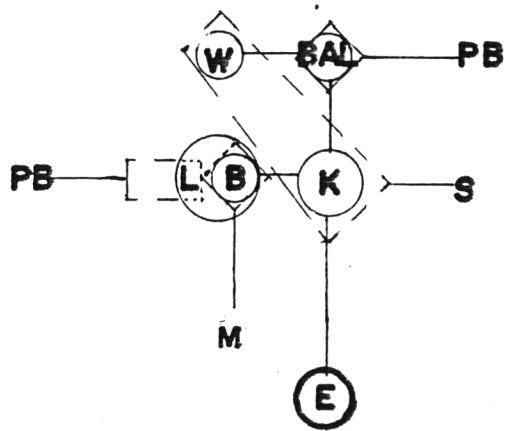
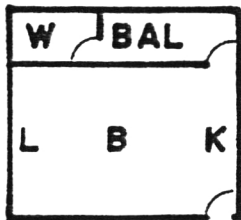
3) กลุ่มที่ 3

4) กลุ่มที่ 4

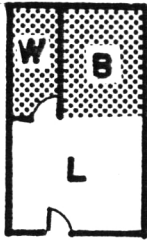

5) กลุ่มที่ 5

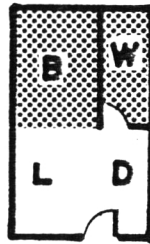

6) กลุ่มที่ 6

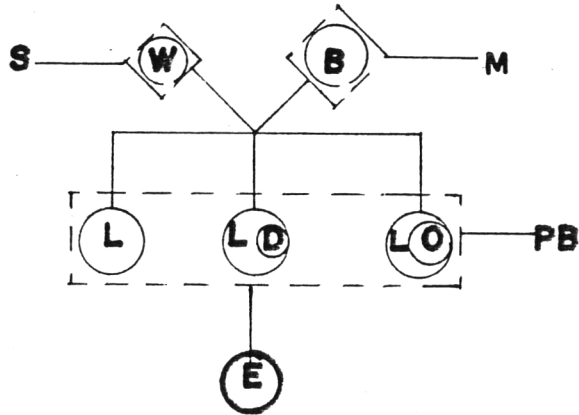
6.1

6.2

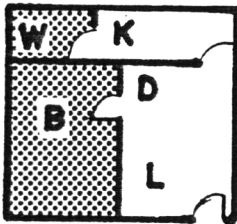

6.3

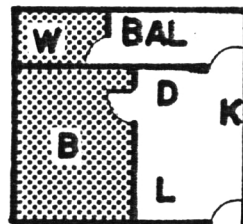

7) กลุ่มที่ 7

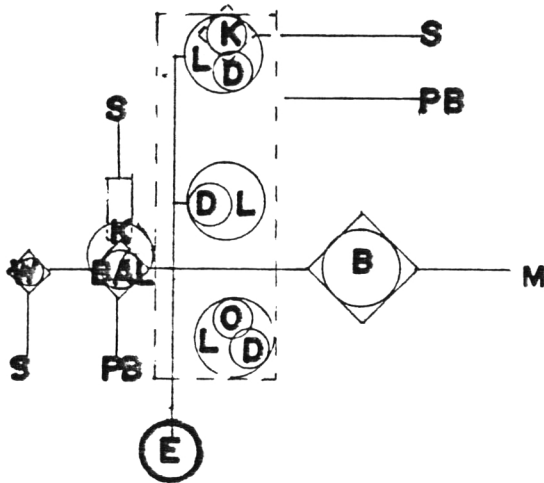
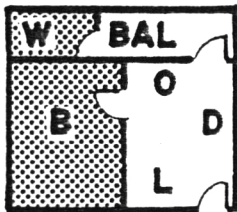
7.1

7.2

7.3

ในการศึกษานี้ได้แบ่งแปลนภายในตามความสัมพันธ์ห้องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจัดเป็นกลุ่มได้ 7 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะมีลักษณะแปลนที่ซ้ำ ๆ กัน โดยมีลักษณะการจัดที่ซ้ำ ๆ กันแยกได้ 7 กลุ่ม ของโครงการทั้ง 3 ดังนี้

กลุ่มที่ 1,2 เป็นแบบ 2 ห้องนอน

มีส่วนกิจกรรมร่วมอยู่ตรงกลางแยกไปส่วนกิจกรรม เฉพาะตัวและส่วนบริการ โดยที่มีส่วนครัวซึ่งเป็นส่วนบริการอยู่ใกล้ทาง เข้า-ออก ส่วนกรุ๊ปแรกจะมีห้องน้ำเพียงห้องเดียว กลุ่ม 2 จะมีห้องน้ำ 2 ห้อง ห้องหนึ่งใช้เฉพาะสำหรับห้องนอนใหญ่เท่านั้น

กลุ่มที่ 3-7 เป็นแบบ 1 ห้องนอน

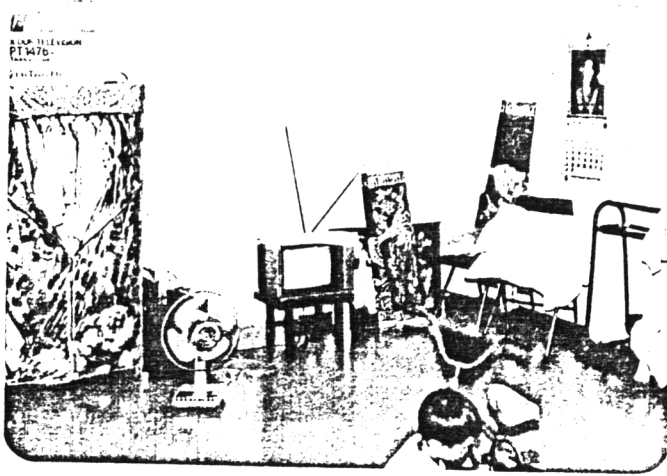
กลุ่มที่ 3,4 ส่วนกิจกรรม เฉพาะตัว (ห้องนอน) จะแยกต่างหากจากส่วนอื่น จะมีส่วนกิจกรรมบริการได้แก่ ห้องครัวและห้องน้ำอยู่ใกล้กัน และจะมีส่วนกิจกรรมร่วม เป็นศูนย์กลางโดยมีความต่อเนื่องจากห้องครัวมายังห้องรับประทานอาหาร กลุ่มที่ 4 จะมีส่วนของระเบียงเพิ่มขึ้นจากกลุ่มที่ 3 กลุ่มที่ 3 ส่วนบริการจะอยู่ด้านใน กลุ่มที่ 4 ส่วนบริการจะอยู่ใกล้กับทาง เข้า-ออก

กลุ่มที่ 5 ส่วนกิจกรรม เฉพาะตัวจะปะปนอยู่กับส่วนกิจกรรมบริการห้องครัวและ กิจกรรมร่วม มีความสับสนของใช้พื้นที่ปะปนกัน ส่วนห้องน้ำจะแยกออกจากส่วนอื่น ๆ

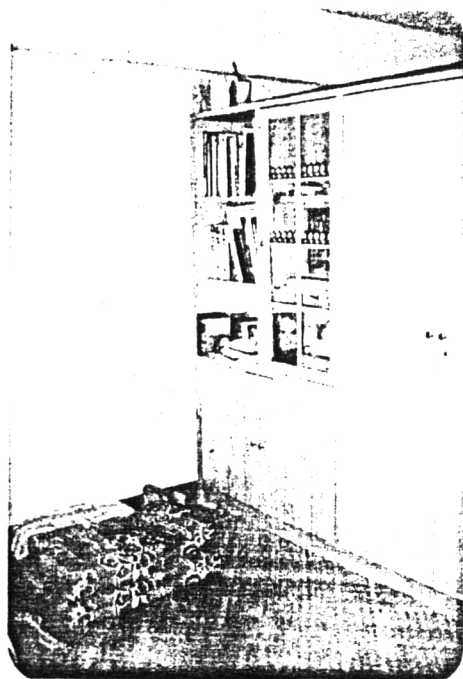
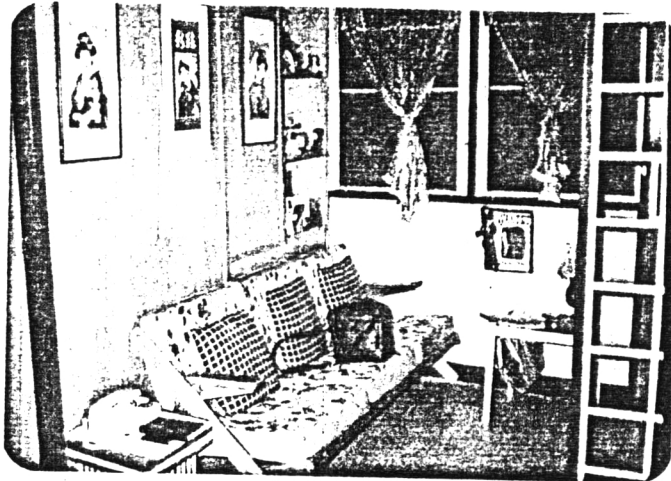
กลุ่มที่ 6,7 ส่วนกิจกรรมส่วนตัว จะถูกแยกออกอย่าง เด่นชัดไม่ปะปนกับส่วนอื่น เช่นเดียวกับห้องน้ำ ส่วนกิจกรรมร่วมซึ่งจะมีการใช้พื้นที่ของกิจกรรมมีพักผ่อน, รับประทานอาหาร, ทำงาน มีการใช้พื้นที่เป็นอเนกประสงค์อยู่ใกล้กับประตูทาง เข้า-ออก กลุ่ม 7 จะมีส่วนระเบียงเพิ่มขึ้นมากจากกลุ่มที่6 ส่วนระเบียงมีการนำไปเป็นครัวเสียส่วนใหญ่

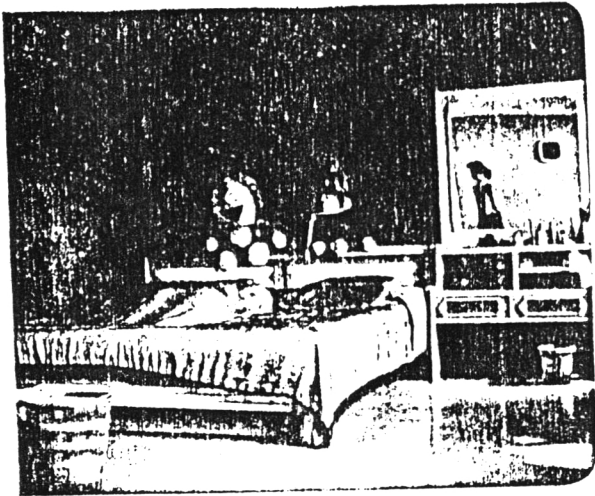
---

¹Edward . Comparison of Some Expectations of a Sample of Housing Architects with Known Data p. 38-50

สภาพภายในห้องชุด
แสดงลักษณะของกิจกรรมที่เกิดขึ้น
ลักษณะ เครื่อง เรือน

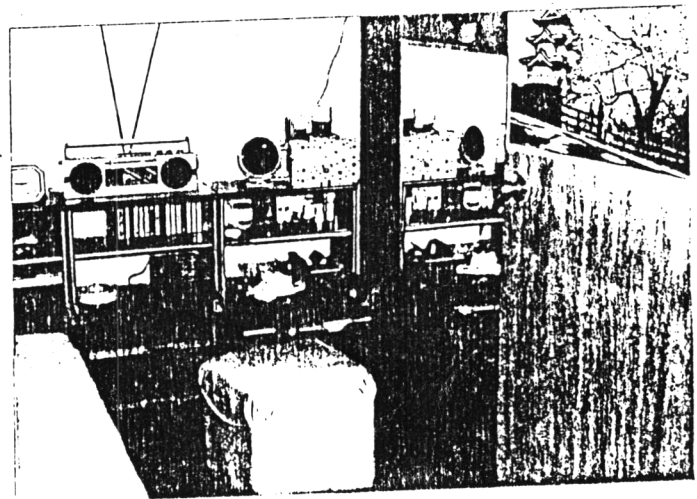
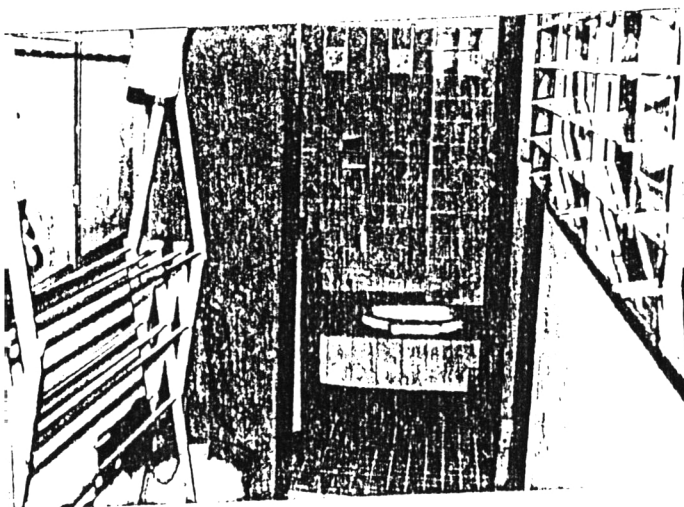
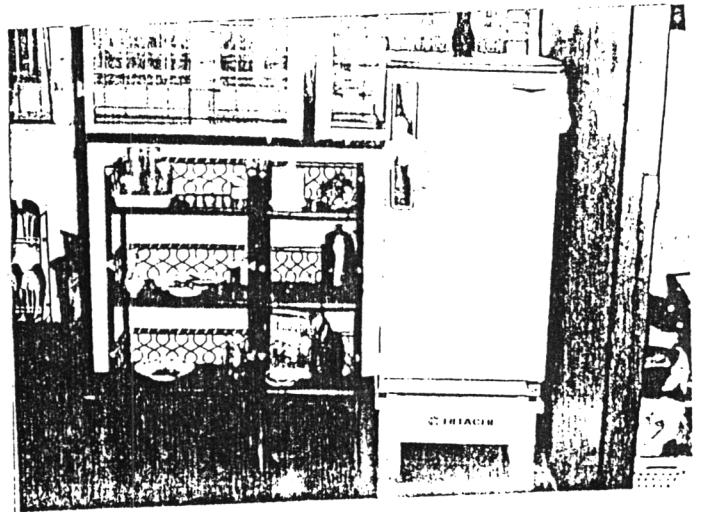
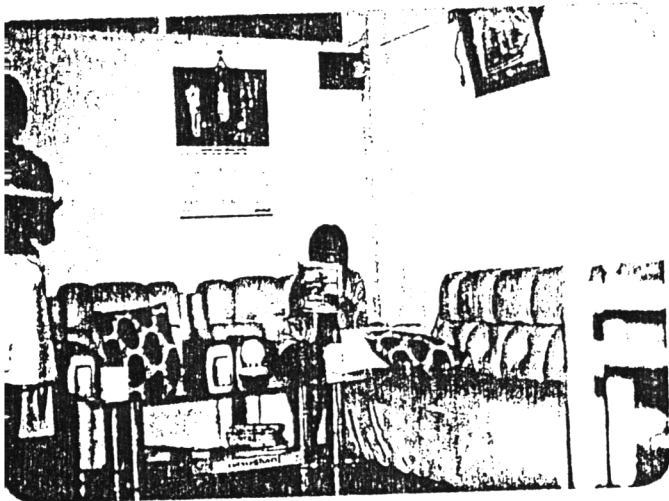

สภาพภายในห้องชุด

แสดงลักษณะของกิจการที่เกิดขึ้น

ลักษณะตำแหน่ง เครื่องเรือน

5.4 ตำแหน่งของการจัดวางองค์ประกอบภายใน

การศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในนั้น ได้ศึกษาและวิเคราะห์จากแปลนภายในจากการสเก็ตแปลนในแต่ละห้องพักจำนวน 41 ห้อง ของโครงการทั้ง 3 โครงการจะได้แปลนห้องที่มีการจัดพื้นที่ภายในนั้นแตกต่างกันในรูปแบบต่าง ๆ แบ่งออกได้เป็น 7 กลุ่ม ในรูปที่ 5.1 ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างห้องต่าง ๆ ได้แสดงไว้ตลอดจนได้แสดงลักษณะของกิจกรรม 3 ลักษณะ

แปลนภายในมีความสัมพันธ์กับตำแหน่งการวางที่แตกต่างกันนี้ สามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบได้ จากการศึกษาของ Ewards¹ เขาได้ศึกษาการจัดเครื่องเรือนภายในห้องพักผ่อนในบ้านเช่า จำนวน 232 หน่วย โดยพยายามหารูปแบบของการจัดที่เกิดขึ้นจริงที่ซ้ำกันมากที่สุดของผู้อยู่ และ เปรียบเทียบกับแนวความคิดของกลุ่มสถาปนิก จำนวน 28 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการออกแบบนี้ ผลของการวิเคราะห์ ปรากฏว่า แม้จะมีความคล้ายคลึงกับการจัดเครื่องเรือนของผู้เช่า แต่ก็ปรากฏว่าส่วนมากไม่สอดคล้องกับแนวความคิดของสถาปนิก การจัดของ Canter & Lee ได้มุ่งที่จะศึกษาจุดศูนย์กลาง (Focal point) ทิศทางและระยะทางตำแหน่ง เครื่องเรือน โดยศึกษาการวางตำแหน่งที่ซ้ำกันมากที่สุด ซึ่งเรียกว่าวิธีการ "Mode Analysis"

ในการศึกษาวิทยานิพนธ์นี้ ใช้วิธีการ Mode Analysis เพื่อหาแนวความคิดของกลุ่มผู้อยู่มาเป็นข้อ เสนอแนะในการออกแบบ การหาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบภายในมี 2 ลักษณะดังนี้

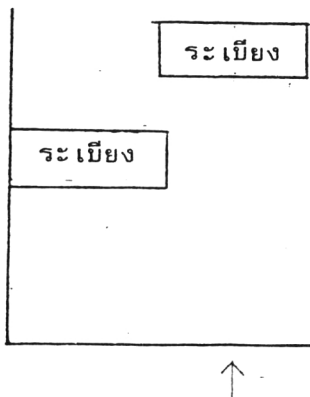
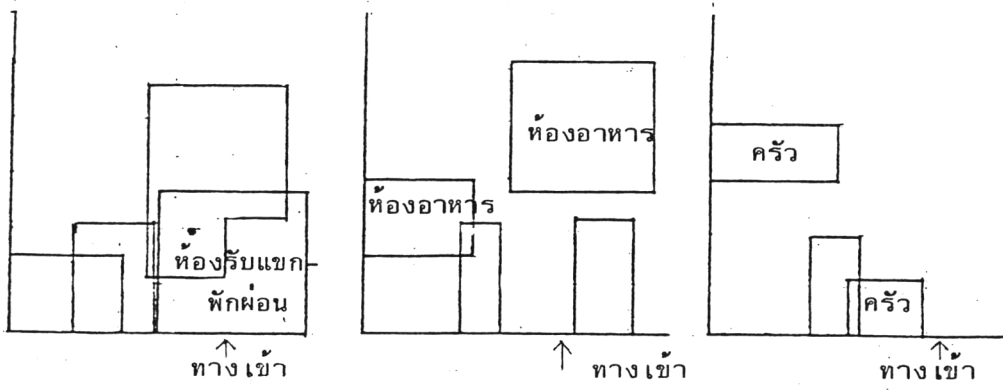
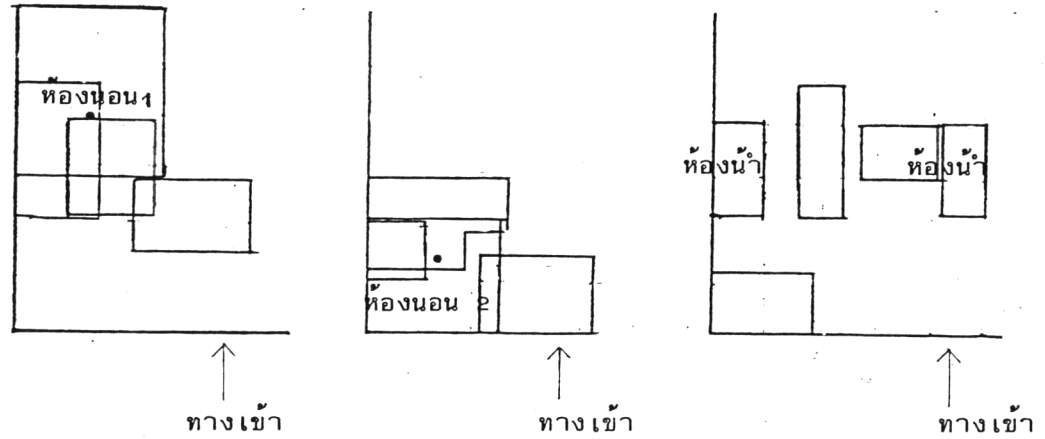
5.4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบและตำแหน่งของห้องต่าง ๆ การวิเคราะห์โครงการอาคารชุด 3 โครงการ แบ่งได้เป็น 7 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 และ 2 วิเคราะห์แปลนของห้องแบบ 2 ห้องนอน กลุ่มที่ 3-7 วิเคราะห์แปลนของห้องแบบ 1 ห้องนอน

กลุ่มที่ 1 มีทิศทางของห้องนอน 1 จะอยู่ด้านในสุด (โดยวัดระยะจากทาง เข้า-ออก) และห้องนอน 2 อยู่ตรงกับห้องนอน 1 โดยมีผนังด้านหนึ่งใช้ร่วมกันอยู่และมีผนังด้านข้างอีกด้านหนึ่ง เป็นผนังยาวจากด้านในสุดเป็นส่วนของห้องนอน 1 และผนังด้านปลายอีกข้างทางส่วนด้านหน้า (ใกล้ทาง เข้า-ออก)

¹David Canter Terrence Lee, (London : The Architectural Press Ltd.)

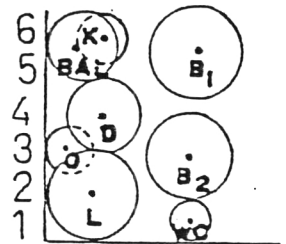
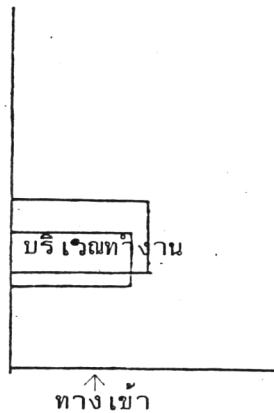
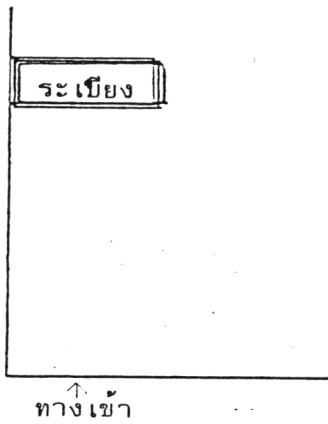
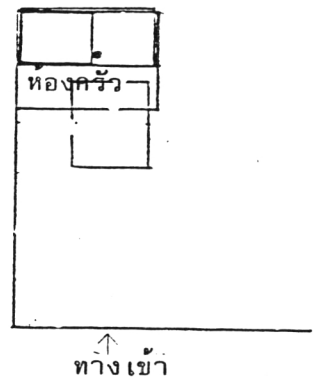
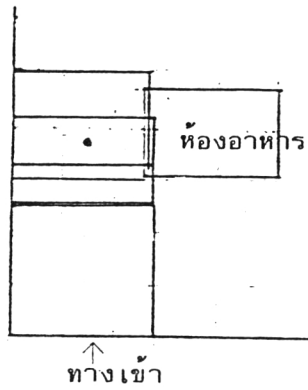
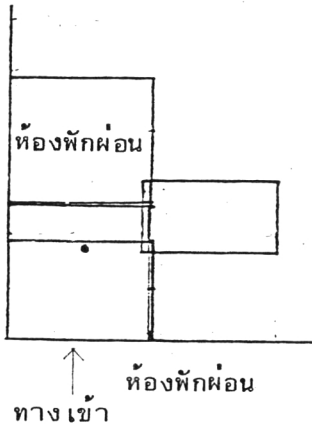
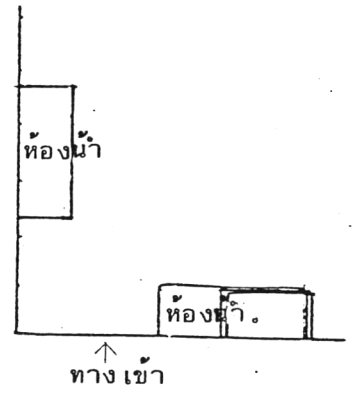
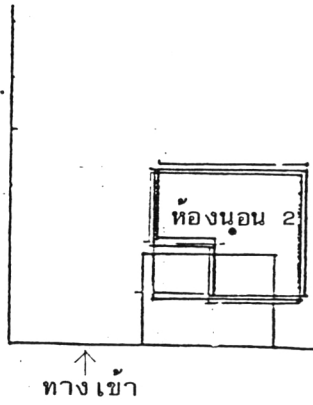
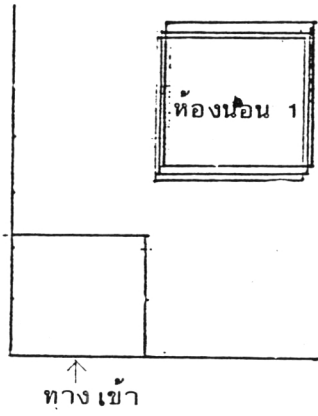
วิเคราะห์แผนโดยวิธี Mode Analysis เรื่องการจัดแผนหน่วยพักอาศัย
 กลุ่มที่ 1 รูปที่ 5.2

กลุ่ม ที่ 1

	1	2	3	4	5	6
ห้องนอน 1					X	
ห้องนอน 2		X				
ห้องน้ำ				X		
ห้องพักผ่อน	X					
ห้องอาหาร				X		
ห้องครัว	X					
ระเบียง						X

รูปที่ 5.3
กลุ่มที่ 2

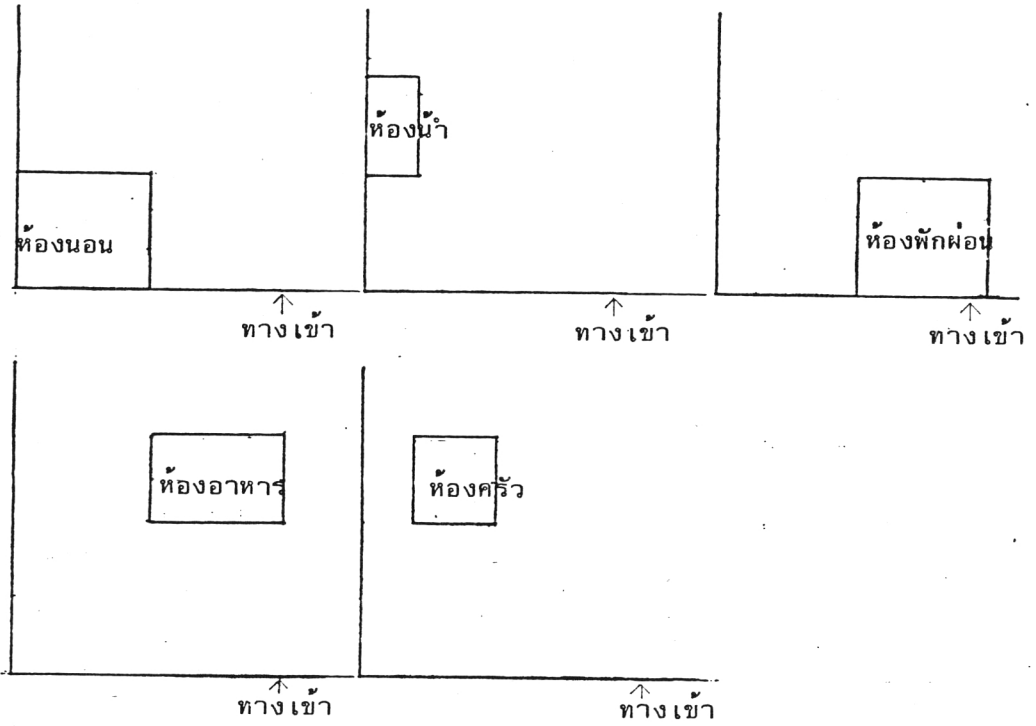
ที่ 2

	1	2	3	4	5	6
ห้องนอน 1						X
ห้องนอน 2			X			
ห้องน้ำ	X					
ห้องพักผ่อน		X				
ห้องอาหาร				X		
ห้องครัว						X
ระเบียง						X
ทำงาน			X			

รูปที่ 5.4

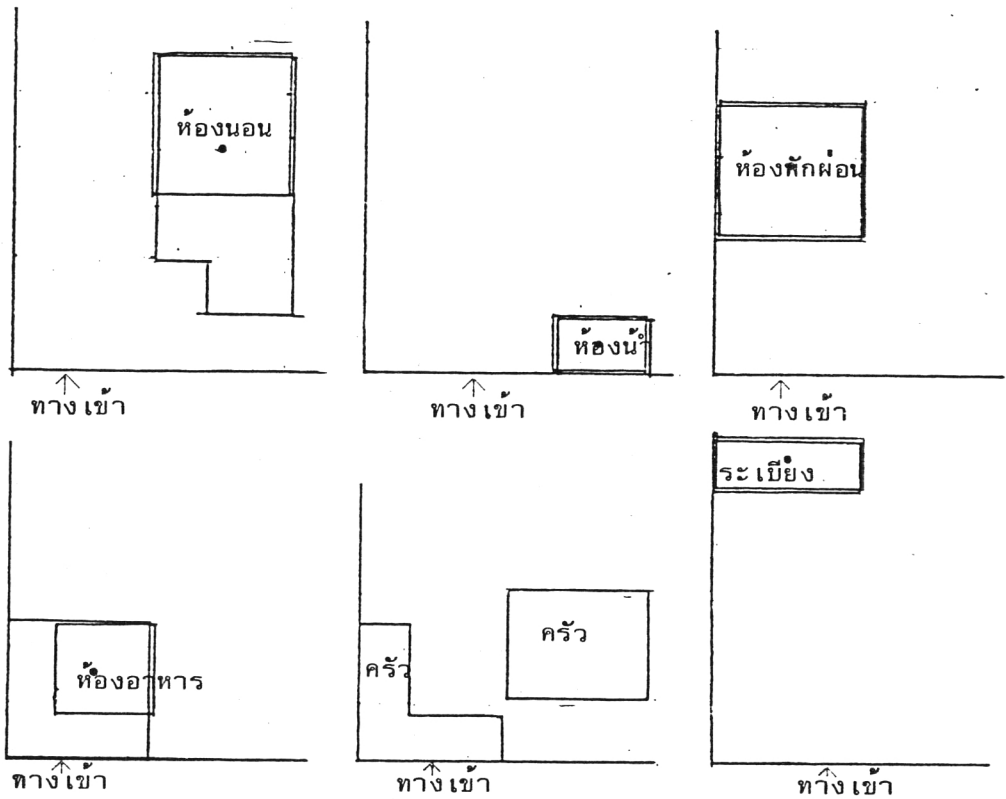
กลุ่มที่ 3-7 วิเคราะห์แบบ 1 ห้องนอน

กลุ่มที่ 3

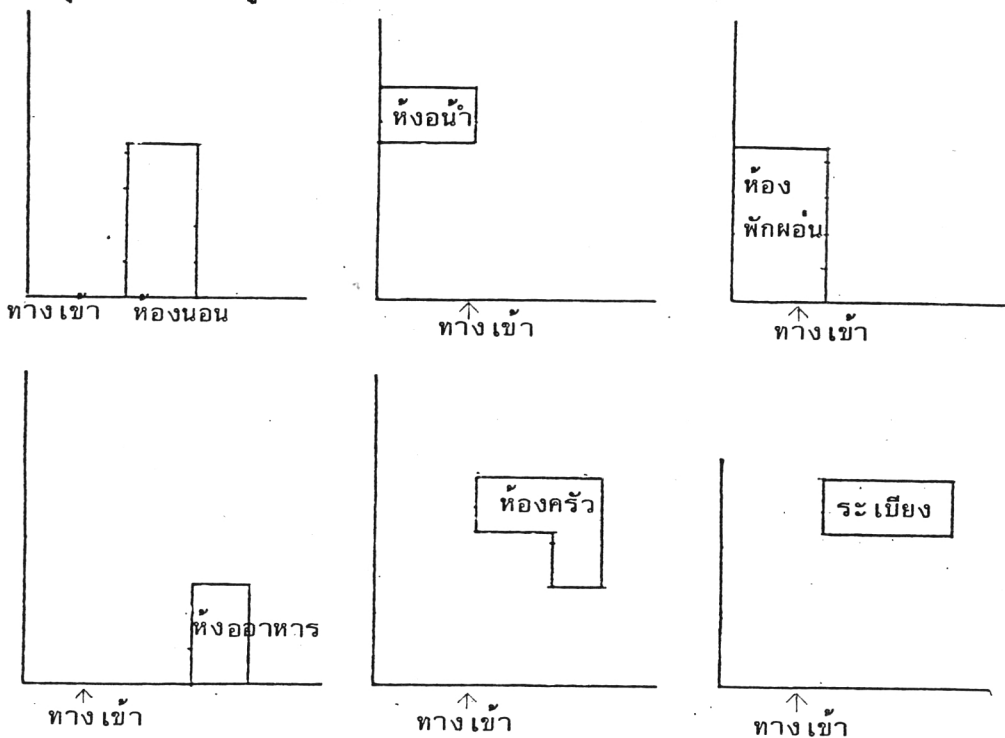

กลุ่มที่ 4

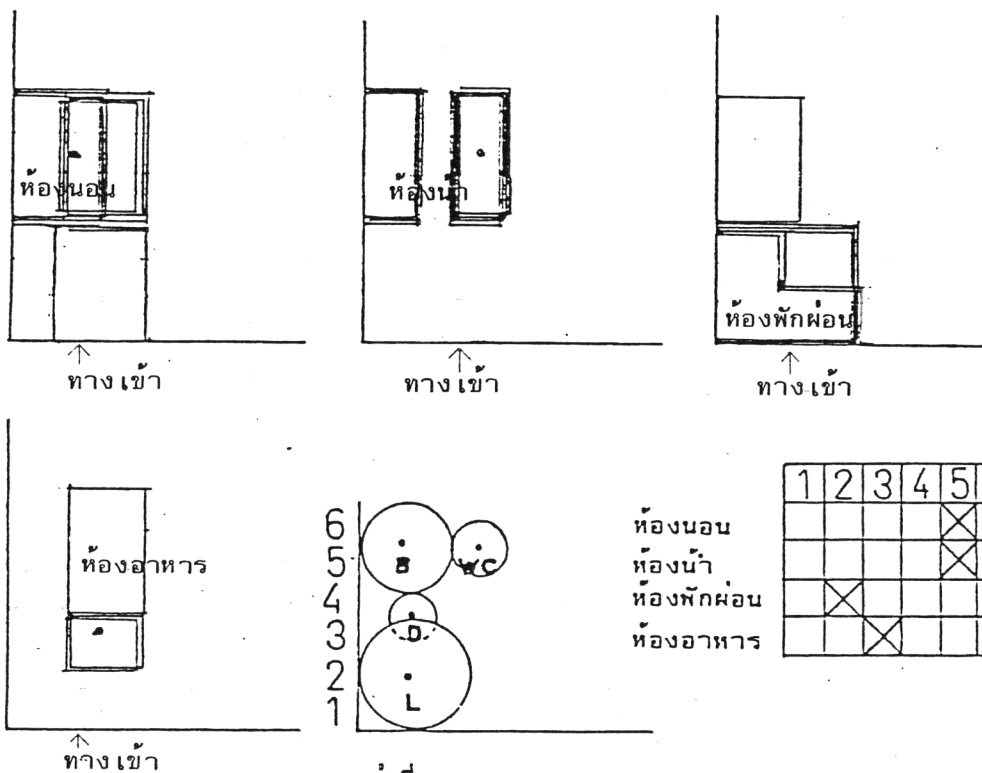
รูปที่ 5.5

กลุ่มที่ 5 รูปที่ 5.6

กลุ่มที่ 6 รูปที่ 5.7

	1	2	3	4	5	6
ห้องนอน					X	
ห้องน้ำ					X	
ห้องพักผ่อน		X				
ห้องอาหาร			X			

กลุ่มที่ 6

เป็นผนังของห้องนอน 2 มีห้องพักผ่อน-อาหารตรงกับห้องนอน ส่วนระเบียงและห้องน้ำจะอยู่ใกล้กัน อยู่ทางด้านในสุด ห้องพักผ่อน-อาหารเป็นจุดศูนย์กลางของการติดต่อไปยังส่วนต่าง ๆ ของห้องพักผ่อนติดกับห้องครัวซึ่งอยู่ใกล้กับทางเข้า-ออก และห้องอาหารจะอยู่ใกล้กับส่วนระเบียง (รูปที่ 5.2)

กลุ่มที่ 2 มีทิศทางของการจัดห้องนอน 1 และห้องนอน 2 (เหมือนกลุ่มที่ 1) โดยมีห้องนอน 1 (Master bedroom) อยู่ด้านในบริเวณใกล้ทางเข้า-ออกจะมีห้องน้ำและส่วนพักผ่อน บางห้องจะมีกิจกรรมของการทำงานเพิ่มในส่วนนี้ที่จะเป็นส่วนเชื่อมโยงไปยังห้องอาหารได้ ครัวจะอยู่ที่ระเบียง ส่วนระเบียงมีการใช้ประโยชน์ในการตากผ้าและ เป็นส่วนกิจกรรมบริการ ทำอาหารและมีส่วนพักผ่อน-อาหารเป็นศูนย์กลาง (รูปที่ 5.3)

จะพบว่าในกลุ่มที่ 1 และ 2 นี้ มีลักษณะที่คล้ายกันมาก มีส่วนพักผ่อน-อาหาร เป็นศูนย์กลางของการสัญจรแยกไปยังส่วนอื่น ๆ ทุก ๆ ส่วนของห้องจะต้องผ่านจุดศูนย์กลางนี้

เนื่องจากกลุ่มที่ 3-7 เป็นการวิเคราะห์แปลนแบบ 1 ห้องนอน จะพบว่าจะมีส่วนอเนกประสงค์ที่ทำให้เกิดกิจกรรมในแต่ละครอบครัวที่แตกต่างกันในการใช้เนื้อที่ส่วนนี้

กลุ่มที่ 3 จากการสำรวจมีเพียงครอบครัวเดียวที่มีลักษณะการจัดที่แตกต่างจากครอบครัวอื่น ๆ ทั้งหมด ทุกห้องสามารถต่อเนื่องกันได้ทั้งหมด ส่วนกิจกรรมเฉพาะตัว ได้แก่ ห้องนอนมีความปะปนในการใช้ประโยชน์ ส่วนห้องนอน, พักผ่อน อยู่ใกล้ประตูเข้า-ออก อาหารและห้องน้ำอยู่ในตำแหน่งระดับเดียวกัน ส่วนครัวอยู่ในสุดติดหน้าต่าง เนื่องจากต้องการระบายอากาศที่ดี (Ventilation) (รูปที่ 5.4)

กลุ่มที่ 4 จากการสำรวจมีเพียง 2 ครอบครัวเท่านั้น ห้องนอนอยู่ส่วนในสุด อยู่ในระดับเดียวกับระเบียง ส่วนห้องน้ำอยู่ใกล้ทางเข้า-ออก และมีส่วนอาหารอยู่ใกล้ทางเข้า-ออก เช่นเดียวกัน ถัดมาเป็นพักผ่อนจะอยู่ในระดับใกล้เคียงกับครัว (รูปที่ 5.5)

กลุ่มที่ 5 มีการจัดเนื้อที่เพียง 1 ครอบครัวเท่านั้น มีความสับสนของการใช้เนื้อที่ภายในมาก ส่วนนอกจะอยู่บริเวณกลางใกล้ทางเข้า-ออก มีการใช้พื้นที่พักผ่อนปะปนกับนอนและอาหาร ระเบียงและครัว มีการใช้เนื้อที่ร่วมกันอยู่ในระดับเดียวกันกับห้องน้ำ มีการใช้พื้นที่เป็น 2 ระดับใหญ่ ๆ เท่านั้น ที่อยู่ในแนวเดียวกัน (รูปที่ 5.6)

กลุ่มที่ 6 มีหลายครอบครัวที่นิยมจัด ส่วนพักผ่อน-รับแขกจะอยู่ด้านหน้าใกล้ทาง เข้า-ออก และจะมีส่วนรับประทานอาหารปะปนด้วยบ้าง ส่วนห้องน้ำและห้องนอนจะอยู่ในสุดโดยมีส่วนพักผ่อน รับแขก เป็นศูนย์กลางสัญจรแจกไปยังอื่น ๆ (รูปที่ 5.7)

กลุ่มที่ 7 เป็นกลุ่มที่มีผู้นิยมจัดซื้อกันมากที่สุด ส่วนระเบียบจะเป็นครึ่งซึ่งใช้ประโยชน์ร่วมด้วยจะอยู่ ส่วนในสุด และห้องน้ำอยู่ในระดับเดียวกันกับส่วนระเบียบเช่นกัน ห้องนอน และพักผ่อนอยู่ส่วนหนึ่ง ใกล้กับทาง เข้า-ออก ส่วนพักผ่อนมีการใช้ประโยชน์ของส่วนรับประทานอาหารปะปนด้วยและยังมีส่วน ที่ทำงานปะปนด้วยในบางครอบครัวที่มีกิจกรรมนี้ (รูปที่ 5.8)

ลักษณะแบบ 1 ห้องนอนนี้ มีลักษณะของการจัด 5 แบบ จะพบว่าในกลุ่มที่ 7 นี้มีการใช้พื้นที่ของการจัด ตำแหน่งและความสัมพันธ์ของห้อง มีครอบครัวที่มีการจัดในลักษณะนี้มากที่สุดและจะพบว่าทุกแบบจะมีส่วนพักผ่อนอยู่ใกล้ทาง เข้าออก และยังเป็น ศูนย์กลางของทางสัญจรที่เชื่อมไปยังส่วนอื่น ๆ ตำแหน่งของห้องน้ำจะอยู่ในสุดเป็นส่วนใหญ่ ระเบียบจะมีครัวปนอยู่ด้วยส่วนตำแหน่งของห้องนอนจะมี 2 ตำแหน่งคืออยู่ใกล้ทาง เข้า-ออก และอยู่ส่วนในสุดของห้อง

จากการศึกษาวิเคราะห์ตำแหน่งของการจัดวางองค์ประกอบภายใน โดยวิธีการ " Mode Analysis" วิเคราะห์การเข้าของการจัดวางองค์ประกอบของห้องต่าง ๆ ว่าในความเป็นจริงแล้วนั้น ผู้ผู้นิยมคิดในการจัดที่แตกต่างหรือคล้ายคลึงกับความคิดของผู้ออกแบบอย่างไร ซึ่งพอสรุปได้ว่า ในห้องชุดแบบ 2 ห้องนอน คือ กรู๊ป 1 และ 2 มีการจัดที่คล้ายคลึงกัน ในกรู๊ป 2 มีการจัดที่เหมือนกับแนวความคิดของผู้ออกแบบ ส่วนในกรู๊ป 1 มีความคิดที่แตกต่างไปคือ ผู้ผู้นิยมได้ตัดแปลงส่วนด้านหน้าเป็นครัว ซึ่งมีจำนวนผู้จัดลักษณะนี้มากกว่าในกรู๊ปที่ 2 ที่มีแนวความคิดเหมือนผู้ออกแบบ ส่วนตำแหน่งของห้องนั้น ห้องนอน 1 และห้องนอน 2 อยู่ในแนวเดียวกัน ประตูเข้า-ออกจะอยู่แนวเดียวกับห้องรับแขก-พักผ่อน, อาหารและในสุดจะตรงกับประตูไปสู่ระเบียบ ห้องน้ำและครัว เป็นส่วนที่ไม่แน่นอนมีการโยกย้าย ตำแหน่ง (รูปที่ 5.2, 5.3)

ห้องชุดแบบ 1 ห้องนอน คือ กลุ่มที่ 3-7 ซึ่งมีลักษณะห้องเป็นแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้าไม่มีการแบ่งห้องภายใน นอกจากบริเวณห้องน้ำและส่วนระเบียบเท่านั้น ซึ่งเรียกว่า " Studio type" มีการจัดห้องที่แตกต่างกันเป็น 4 แบบ โดยผู้ผู้นิยมมีแนวความคิดของการจัดองค์ประกอบภายในที่คล้ายคลึงกับผู้ออกแบบ เป็นส่วนใหญ่ และมีผู้ผู้นิยมบางกลุ่มที่มีแนวความคิดที่แตกต่างจากผู้ ออกแบบไปเลย ทั้งนี้เนื่องจากแนวความคิดในการจัดนี้เกิดจากความสัมพันธ์ของการใช้สอย เนื้อที่ภายในของผู้ผู้นิยมเอง เนื่องจากลักษณะแบบ 1 ห้องนอน ซึ่งมีพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 35.38 ม².

m^2 นั้นประกอบด้วยลักษณะห้อง เป็นแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า ซึ่งมีผนังเปิดเพียงด้านเดียว การใช้ความคิดของผู้ออกแบบจึงมีลักษณะคล้ายกับผู้อยู่จริง ส่วนใหญ่คือในกลุ่มที่ 6 และ 7 เป็นแบบที่มีการซ้ำกันขององค์ประกอบภายในของห้องชุดมากที่สุด (รูปที่ 5.7, 5.8) กลุ่มที่ 3,4,5 เป็นแบบที่ผู้ผู้จัดที่มีแนวความคิดที่แตกต่างจากผู้ออกแบบซึ่งก็เป็นเพียงส่วนน้อย ดังนั้นห้องชุดแบบ 1 ห้องนอนผู้ผู้จัดมีแนวความคิดที่คล้ายคลึงกับการจัดของผู้ออกแบบ ส่วนตำแหน่งขององค์ประกอบภายในนั้น ๆ มีส่วนที่ไม่มีการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงเพียง 2 ส่วนคือ ห้องน้ำซึ่งจะอยู่ในสุดโดยมีทางเข้า ระเบียงและส่วนรับแขก-พักผ่อนซึ่งจะต้องอยู่ติดกับประตูเข้า-ออก ส่วนอื่น ๆ ได้แก่ ห้องนอน, อาหารมีการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงไป และพบว่าครัวเป็นห้องที่มีการใช้งานอย่างสับสนจะอยู่ส่วนระเบียงมีขนาดใหญ่เล็กแตกต่างกัน ความสำคัญของครัวจึงเกิดขึ้นจากการศึกษานี้พบว่า

5.4.2 ตำแหน่งของเครื่องเรือนในห้องต่าง ๆ

ในการจัดเครื่องเรือนภายในห้องต่าง ๆ ของอาคารชุดนั้น จำเป็นที่จะต้องมีเครื่องเรือนที่เหมาะสมกับการใช้งาน และในการจัดตำแหน่งของเครื่องเรือนนั้น มีผลต่อทางเดิน (circulation) ภายใน นอกจากนี้ ตำแหน่งของทางเข้า-ออก ก็มีผลต่อการวางตำแหน่งของเครื่องเรือนด้วย ในการจัดห้องโดยผู้ผู้อาศัยจะจัดแปลนภายในเองนั้น Canter Lee ได้ศึกษา โดยวิธีการ Mode Analysis เพื่อศึกษาจุดศูนย์รวม (Focal point) เพื่อทราบทิศทาง และระยะตำแหน่งของการวาง โดยหาตำแหน่งที่ซ้ำกันของการจัดวางภายในของผู้อยู่ในแต่ละห้องชุด นำมาซ้อนกัน ในการศึกษาวิจัยนี้ได้แบ่งห้องในการศึกษาดังนี้

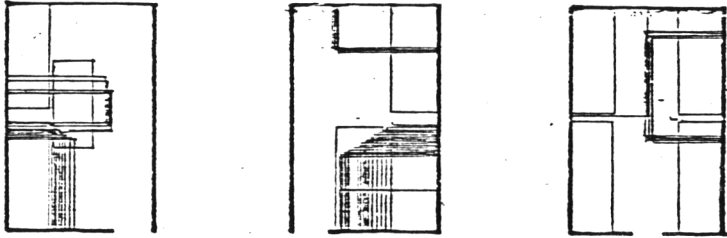
1. ห้องนอน เครื่องเรือนได้แก่ เตียงนอน (เตียงเดี่ยวและเตียงคู่), โต๊ะเครื่องแป้ง, โต๊ะทำงาน, ตู้เสื้อผ้า จากการศึกษาวิจัยนี้ ได้ศึกษาเฉพาะตำแหน่งของเตียงนอนภายในห้องนอน 1 และห้องนอน 2 ของโครงการอาคารชุดทั้ง 3 การวางตำแหน่งของเตียงนอนจะมีผลต่อทิศทางเดินภายใน (circulation) การจัดวางตำแหน่งจะต้องมีองค์ประกอบของตำแหน่งของหน้าต่าง, ประตู ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากที่คำนึงถึง แต่ในการศึกษานี้พบว่า ผู้ที่อยู่ในอาคารชุดจะวางเตียงนอนไว้ข้างประตูมากที่สุด ส่วนบริเวณอื่นจะวาง ตู้เสื้อผ้า และโต๊ะเครื่องแป้ง (ดูรูปที่ 11 ประกอบ)

2. ห้องอาหาร สำหรับในโครงการ 1 มีการจัดแยกสัดส่วนการใช้สอยออกอย่าง

วิเคราะห์ตำแหน่งของเครื่องเรือน โดยวิธี Mode Analysis

1. ตำแหน่งของเตียง รูปที่ 5.9

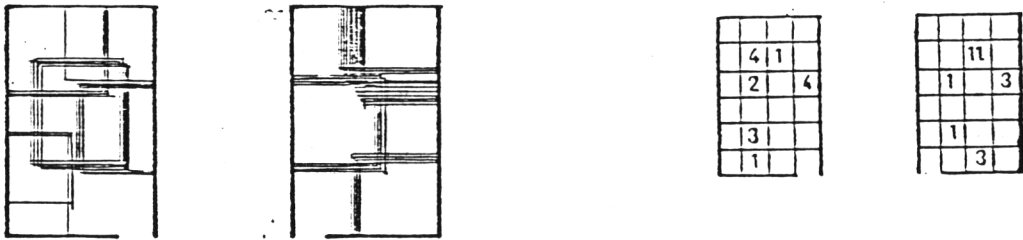

1			
3			
9			

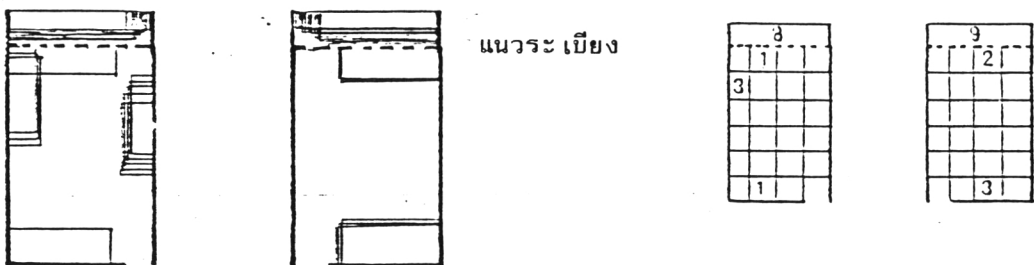
	3		
		1	
	4		
	1		

1		1	
		4	
1			1

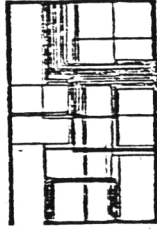
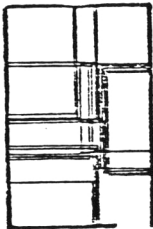
2. ตำแหน่งของชุดรับประทานอาหาร รูปที่ 5.10

3. ตำแหน่งของครัว รูปที่ 5.11

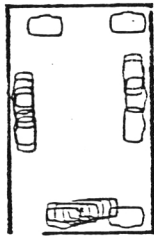
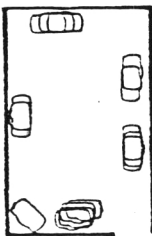
4. ตำแหน่งของเครื่องเรือนชุดรับแขก-พักผ่อน รูปที่ 5.12

	1	
3		
	4	
	3	
2		

	1	
4		
	4	

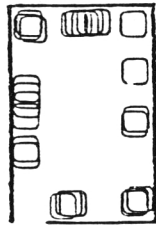
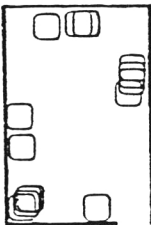
4.1 ตำแหน่งของโทรทัศน์ ภายในห้องพักผ่อน รูปที่ 5.13

	3	
		2
2		
		3
1	2	2

1		1
3		2
3		2
	3	4

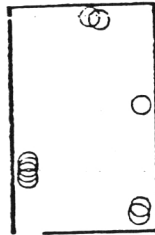
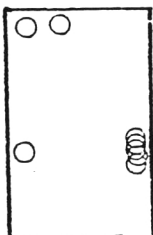
4.2 ตำแหน่งของตู้เย็นภายในห้องพักผ่อน รูปที่ 5.14

	1	2
1		3
1		1
4	1	

3	5	1
		1
2		
2		2
2		
	3	4

4.3 ตำแหน่งของพัดลมภายในห้องพักผ่อน รูปที่ 5.15

1	1	
		3
1		3

	1	2
2		1
2		
		2

เด่นชัด ส่วนในโครงการ 2 และ 3 มีการใช้พื้นที่เป็นลักษณะ เอนกประสงค์ ตำแหน่งของโต๊ะอาหารจะวางอยู่ริมมุมสุดตรงกันข้ามกับทางเข้า (ดูรูปที่ 5.12 ประกอบ)

3. ห้องครัว ครัวเป็นบริเวณที่มีการประกอบกิจกรรม ซึ่งต้องการการระบายอากาศเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ทุกห้องชุดจะมีการวางตำแหน่งครัวอยู่บริเวณใกล้ประตูเข้า-ออก, ระเบียง, หน้าต่าง และตำแหน่งที่ใช้ประโยชน์ ครัวส่วนใหญ่จะอยู่ที่ระเบียงซึ่งมีเนื้อที่น้อยที่สุด (ดูรูปที่ 5.13 ประกอบ)

4. ห้องนั่งเล่นพักผ่อน ชุดรับแขกพักผ่อนอยู่มุมในสุดของห้อง โดยมีทางเดินภายในเป็นเส้นตรงตลอดไปยังส่วนระเบียงได้ เครื่องเรือนที่มีไว้ในห้องนี้ ได้แก่ ชุดรับแขก, พัดลม, โทรทัศน์, เครื่องเสียง ฯลฯ จำนวนของวัสดุเหล่านี้ขึ้นอยู่กับเจ้าของห้องชุดนั้น (ดูรูปที่ 5.14 ประกอบ)

โทรทัศน์ ส่วนใหญ่ 90-95% จะมีการวางในห้องพักผ่อนเป็นส่วนใหญ่ และมีส่วนน้อยที่วางอยู่ในห้องนอน ตำแหน่งของโทรทัศน์จะวางอยู่ริม ๆ โดยรอบห้อง ส่วนใหญ่จะวางอยู่ใกล้ติดกับประตูทางเข้า ตรงข้ามกับชุดรับแขก-พักผ่อน (ดูรูปที่ 5.15 ประกอบ)

ตู้เย็น เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อยู่ และโดยมากมักจะวางในห้องพักผ่อน-รับแขก มีบ้างในบางครั้ง ซึ่งความเป็นจริงที่จะเหมาะสมกับการใช้งานนั้นควรที่จะวางอยู่ในส่วนครัว แต่เนื่องจากครัวจะอยู่ที่ระเบียง ซึ่งเป็นส่วนที่ไม่สามารถจะป้องกันฝนได้ จะวางอยู่กระจัดกระจายกัน ซึ่งไม่สามารถกำหนดตำแหน่งได้แน่นอน โดยจะวางอยู่บริเวณริม โดยรอบห้อง (ดูรูปที่ 5.16 ประกอบ)

พัดลม ก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อยู่เช่นกัน จะวางอยู่ใกล้ประตูมากที่สุด (ดูรูปที่ 5.17 ประกอบ)

จากการศึกษานี้จะพบว่า ผู้อยู่ในอาคารชุดจะวางตำแหน่งของเครื่องเรือนต่าง ๆ ไว้ดังนี้.-

เตียง ไว้ใกล้ประตูจำนวนสูงที่สุด

ห้องอาหารวางโต๊ะอาหารไว้มุมมากที่สุด ส่วนบริเวณอื่น ๆ กระจายไปอย่างสม่ำเสมอ

ห้องครัวส่วนใหญ่จะอยู่ที่ระเบียง มีบางส่วนกระจายใกล้ระเบียงและประตูเข้า-ออก

ห้องพักผ่อน-รับแขก เครื่องเรือนในห้องนี้ได้แก่ชุดรับแขก ซึ่งมีการวางไว้มุมในสุด ส่วนบริเวณอื่นมักมีการวางที่กระจายไปอย่างสม่ำเสมอ, ตู้เย็น, โทรทัศน์และพัดลมวางอยู่โดยรอบ ๆ ทั่วผนังห้อง ไม่สามารถระบุตำแหน่งที่แน่นอนได้

5.4.3 การใช้พื้นที่เพื่อประกอบกิจกรรม

ความรู้สึกต่อบริเวณห้องต่าง ๆ และความต้องการการระบายอากาศ, แสงธรรมชาติและวัสดุตกแต่ง เป็นสิ่งที่คำนึงถึงในการปรับปรุงนำมาใช้ในการออกแบบ

1 ความรู้สึกต่อระเบียบ

ตารางที่ 5.6 ความรู้สึกต่อระเบียบ

	1	2	3	รวม	%
1. ไม่มีที่แขวนตาก	2	5	12	19	46
2. ระเบียบเล็กน้อยเกินไป	6	-	-	6	15
3. ได้รับความรบกวนจากข้างห้อง	-	-	3	3	7.5
4. ค่อนข้างพอใจ	2	3	5	10	24
5. ไม่มีแสงแดด	-	3	-	3	7.5

ผู้ที่อยู่รู้สึกว่าไม่มีที่แขวนตากสูงถึง 46% โครงการ 2 ส่งเสื้อซักประมาณ 70-80% เนื่องจากไม่มีระเบียบ โครงการที่มีระเบียบผู้อยู่จะซักเอง และมีความพอใจต่อระเบียบสูงถึง 24% ตามความเป็นจริงแล้วนั้น การตากผ้าในอาคารสูงจะมักประสบกับปัญหา เมื่อผู้อยู่อาศัยมักจะยื่นผ้าออกไปตากด้านนอก เอาไม้ค้ำยื่นออกไปตาก ห้องพักอื่น ๆ ก็จะทำเช่นเดียวกัน เนื่องจากระเบียบเป็นส่วนที่ทำกิจกรรม, ซักผ้า, ตากผ้า ทำอาหาร หลากอย่างจึงไม่เพียงพอในการใช้เนื้อที่ น้ำจากเสื้อชั้นบนที่ตากไว้จะตกลงใส่เสื้อชั้นล่าง ๆ ที่ตากอยู่ หรือบางครั้งควันจากชั้นล่างจะลอยขึ้นโดยเสื้อผ้าชั้นบนที่ตากไว้

การศึกษานี้พบว่าแบบแปลนภายในมีผลต่อกรรมสิทธิ์ของผู้อยู่ จากโครงการ 2 ผู้อยู่จะเช่าอยู่ประมาณ 70-80% เนื่องจากแปลนภายในไม่มีระเบียบ ผู้อยู่มีความรู้สึกเป็นห้องเช่า

5.5.2 ห้องครัว จากการสำรวจอาคารชุดระดับรายได้ปานกลางนี้ ครอบครัวยุคใหม่ในอาคารชุดนี้จะไม่ทำการปรุงอาหาร จะเป็นเพียงการอุ่นอาหารเสีย 45%

เนื่องจากลักษณะครอบครัวผู้ที่อยู่เป็นครอบครัวใหม่ที่ยังไม่มีบุตร ดังนั้น กิจกรรมในครัวที่เกิด
ขึ้นสัมพันธ์กับลักษณะครอบครัว โดยผู้ที่มีความพอใจ 12.5%

ตารางที่ 5.7 ความรู้สึกต่อห้องครัว

	จำนวน	%
1. ขนาดเนื้อที่น้อยเกินไป	10	25
2. การระบายอากาศไม่ดี	3	7.5
3. แสงธรรมชาติมีน้อยไม่เพียงพอ	3	7.5
4. ตำแหน่งเตาไฟไม่เหมาะสม	1	2.5
5. มีความพอใจ	5	12.5
6. ไม่มีครัว	18	45

ลักษณะการเติบโตของครอบครัวมีผลต่อลักษณะครัว (ตัวอย่างขนาดครอบครัว
ขนาด 5 คน)

ระยะ 1 เมื่อแต่งงานใหม่ มีกิจกรรมในครัว เรือน ครัวมีไว้เพื่ออุ่นอาหาร
ใช้ต้มง่าย ๆ แม่บ้านมักซื้ออาหารมาจากข้างนอก

ระยะ 2 เริ่มมีลูกคนแรก การหุงอาหารเป็นเรื่องสำคัญขึ้น ต้องดุนต้มนึ่ง
ต้องการที่เก็บของและที่เก็บเครื่องมือ เพิ่มมากขึ้น

ระยะ 3.4 มีลูกมากขึ้นอีก 2 คน ก็หมายถึงสิ่งของเครื่องใช้มากขึ้น และ
ต้องการที่เก็บของมากขึ้น

ระยะ 5.6 เป็นระยะที่ครอบครัว เติบโตถึงขีดสุด เด็ก ๆ อยู่ในวัยกิน วัย
นอน และโตพอที่จะร่วมโต๊ะอาหารกันทั้งครอบครัว พื้นที่ตลอดจน
เครื่องใช้จึงขยายขึ้นสูงสุดในช่วงนี้ ความต้องการจะลดลงเมื่อลูก
แต่งงานย้ายไป

ประการสำคัญที่จะมีผลต่อลักษณะครอบครัว ก็คือ วิถีชีวิตในการอยู่ในการกิน
ของผู้อยู่ หรือเชื้อชาติครัวไทย มักจะต้องโหลกต้องตำ สำหรับอาคารชุดได้มีการทำครัวกัน
เป็นแบบสากล แต่กิจกรรมที่ก่อให้เกิดเสียงก็คือ การโหลก การตำ และวัสดุพื้นผนังของ
ครัวในอาคารชุดในปัจจุบันนั้น มักจะเป็นวัสดุที่เรียบและแข็ง ซึ่งเป็นวัสดุเก็บเสียงต่ำ แต่

ขณะเดียวกันก็มีความหนาทาน รักษาความสะอาดง่าย และการทำความสะอาดก็เป็นสิ่งที่ครัวจะต้องมี วัสดุที่ใช้ควรเป็นกระเบื้องเคลือบ

ส่วนในเรื่องของกลิ่นก็เช่นเดียวกัน อาหารไทยใช้เครื่องเทศ กะป็น้ำปลา กลิ่นอาหารนั้นขณะที่หิวก็จะทำให้รู้สึกหอม นอกจากนั้นกลิ่นจึงฉุน กลิ่นจึง เป็นสิ่งที่ไม่ต้องการ การใช้วัสดุที่เรียบและทำความสะอาดได้ดี และที่สำคัญผู้อยู่จะต้องทำความสะอาดสม่ำเสมอ จะช่วยได้มากและการวางตำแหน่งของครัวให้ถูกทิศทางลมก็เป็นสิ่งที่จะต้องคำนึงถึง

กิจกรรมที่เกิดขึ้นในบริเวณ ได้แก่

1. การเตรียมอาหาร
2. การหุงอาหาร
3. การอบ การย่าง
4. การล้างถ้วยชาม

อุปกรณ์ที่ใช้ ได้แก่

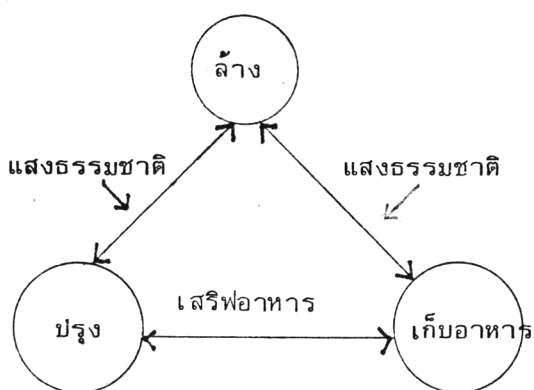
1. ที่เก็บอาหารสด
2. ที่เก็บอาหารแห้ง
3. ที่เก็บถ้วยชาม หม้อและภาชนะอื่น
4. ที่เก็บ หรือ ก่าจัดขยะ

กิจกรรมที่เกิดขึ้นบางครั้งบางคราว

1. การรับประทานอาหาร
2. การจัดเลี้ยง
3. ที่เด็กเล่น
4. การซักรีดเสื้อผ้า

หลักในการวางแผนครัว

ครัวแบ่งออกเป็น 4 บริเวณ กิจกรรมหลัก คือ ประชุมอาหาร อ่างน้ำ เตาหุงต้ม และการเสิร์ฟอาหาร แล้วคำนวณหาพื้นที่ทำงาน และพื้นที่เก็บของในแต่ละส่วน โดยให้เหมาะกับแผนผังรวมพิจารณาระยะ ความสัมพันธ์ของแต่ละส่วน จากอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่จะนำมาประกอบด้วย (อุปกรณ์ที่ใช้ในครัวนั้นไม่มีมาตรฐานที่แน่นอน)

รูปที่ ๕.๑๒ แสดงกิจกรรมในครัว

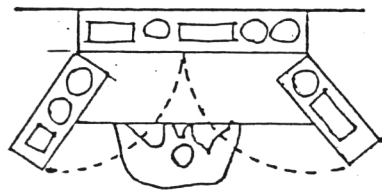
การเก็บอาหารสด

1. ผู้เย็นเป็นที่เก็บอาหารสดที่มีใช้กันอย่างแพร่หลายในระดับครัวเรือนชั้นกลางขึ้นไป ผู้เย็นควรอยู่ในระดับที่เหมาะสมทำงานได้สะดวก ไม่สูงไม่ต่ำเกินไป การวางตู้เย็นผสมผสานกับชั้นวางของด้านหลัง จะทำให้คล่องตัวยิ่งขึ้น
2. จะให้ดีที่สุดถ้าเป็นไปได้ ผู้เย็นควรจะมีเปิดได้ 2 ด้าน คือ ใช้งานได้ทั้งจากห้องครัวและห้องอาหาร
3. ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ คงยังต้องใช้ตู้เย็นตั้งพื้น ตามที่หาได้ในท้องตลาด สิ่งที่ควรคำนึงถึงคือ ฝาตู้ว่าปิด-เปิดด้านไหน ให้สัมพันธ์กับพื้นที่ใช้งาน ซึ่งในปัจจุบันผู้เย็นบางรุ่นสามารถปรับฝาตู้ให้เปิดด้านไหนก็ได้

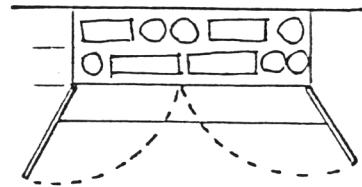
ที่เก็บของและอาหารแห้ง

มาตรฐานที่ใช้กันทั่วไป ก็คือตู้ตั้งพื้นด้านบนเป็นเคาน์เตอร์ทำงาน และตู้ผนังแขวนลอยอยู่ตอนบน จากการสำรวจผู้เก็บอาหารของผู้ที่อยู่ในอาคารชุด ได้พบว่าตู้ที่นิยมใช้กันอยู่นั้นมีความลึกเกินไปในการวางของ ไม่สะดวกเวลาหยิบใช้ และบางส่วนอยู่นอกรัศมีที่สบายคือ ต้องก้ม ต้องยัด การแก้ไขในการออกแบบนั้น อาจใช้ตู้ที่ลึกเท่าเดิมเพื่อคงพื้นที่เก็บของไว้ แต่ให้เป็นแบบพับปิด-เปิดได้ การวางของและหยิบจับใช้งานก็จะเป็นไปได้ด้วยความสะดวก การใช้งานตู้กระจกให้โปร่งโล่งเห็นตลอดจะมีส่วนช่วยให้คล่องตัว ไม่เสียเวลาค้นหา

การใช้งานที่ดี

การใช้งานที่ไม่ดี

5.5.3 ความรู้สึกต่อห้องน้ำ

ห้องน้ำเป็นสิ่งที่ผู้อยู่อาศัย 58.53% มีความพอใจมากที่สุด รองลงมาผู้อยู่อาศัย 31.70% คิดว่าห้องน้ำมีขนาดเล็กเกินไป เนื่องจากห้องที่ตอบว่าขนาดเล็กไปเนื่องจากมีผู้อยู่มาก

ตารางที่ 5.8 ความรู้สึกต่อห้องน้ำ

	จำนวน	%
1. เล็กเกินไป	13	31.70
2. การระบายอากาศไม่ดี	3	7.31
3. ต้องการห้องน้ำมากกว่า 1	1	2.43
4. พอใจ	24	58.53

5.5.4 แสงธรรมชาติและการระบายอากาศ

ผู้ที่อยู่ส่วนใหญ่มีความพอใจต่อสภาพของแสงธรรมชาติที่เป็นอยู่ในการระบายอากาศที่มีอยู่ภายในใหญ่มีความต้องการให้มีการระบายอากาศที่ดีในห้องนอนมากที่สุด รองมาก็ได้แก่ห้องน้ำ, ห้องพักผ่อน-รับแขก

5.5.5 แพลนภายในมีผลต่อการเกิดกิจกรรมภายในครอบครัว

โครงการ 2 ไม่มีระเบียบ ดังนั้น จะพบว่าผู้อยู่ 70-80% จะไม่ซักผ้าเองจะส่งซัก ส่วนโครงการ 1 และ 3 มีระเบียบ ผู้อยู่ 90-95% จะซักเสื้อผ้าเองและยังมีผลถึงบริเวณที่เป็นครัวด้วย เนื่องจากครัวมักจะทำอยู่บริเวณระเบียง เพราะต้องการการระบายอากาศ โครงการ 2 ประมาณ 80% จะรับประทานอาหารนอกบ้านอีก 15% จะซื้อ

อาหาร เข้ามามีการอุ่นและทำเพียงเล็กน้อยอีก 5% จะมีการปรุงอาหาร ส่วนโครงการ 1 และ 3 จะมี 70-90% ที่ทำและปรุงอาหารเอง

กิจกรรมที่เกิดขึ้น การซักผ้าผู้อยู่ 63% จะซักผ้าในห้องน้ำ รองลงมาได้แก่ บริเวณระเบียง ส่วนรีดผ้า ผู้อยู่ 52% จะรีดผ้าในห้องนั่งเล่น-พักผ่อน และ 39% จะรีดผ้าในห้องนอน ผู้ที่อยู่ส่วนใหญ่จะใช้เวลาว่างในการฟังเพลง 29.26% ในบริเวณห้องนั่งเล่นพักผ่อน

5.5.6 ความพอใจในตำแหน่งชั้น

ชั้นที่อยู่สูงมักจะสะอาดกว่าชั้นล่าง ๆ มุมมองทิวทัศน์ อากาศดีกว่าชั้นล่าง ๆ ไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอก เช่นเสียงรถยนต์จากชั้นล่างดังขึ้นไปถึงชั้นบน อาคารชุดในต่างประเทศชั้นสูงกว่าจะมีราคาแพงกว่า แต่สำหรับในกรุงเทพฯ ราคาชั้นอยู่กับเนื้อที่ ส่วนตำแหน่งของชั้นราคาเท่ากัน จากแบบสอบถามพบว่า ผู้อยู่ 68.29% ชอบอยู่ชั้นล่างล่าง ๆ (ชั้น 1-3) มีผู้ต้องการอยู่ชั้นบนสุด 17.07% และผู้ที่อยู่ชั้นกลาง ๆ ประมาณ ชั้น 4 ขึ้นไปมี 14.63% จะพบว่าผู้อยู่ที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามนั้นไม่เคยมีความรู้หรือประสบการณ์ในการอยู่อาศัยเลย ผู้ที่ตอบแบบสอบถามนั้น

บ้านเดิม อยู่บ้านเดี่ยว	68.29%
ตึกแถว	29.26%
แฟลต	2.43%

ผู้ที่อยู่รู้สึกถึงความปลอดภัยมากในเรื่องยามรักษาตลอด 24 ชม. ผู้อยู่อาคารชุดมีความพอใจ นอกจากนี้ความปลอดภัยที่เกิดจากการออกแบบอาคารแยกทางเดินรถและคนออกจากกันก็เป็นสิ่งสำคัญมากเช่นกัน

5.5.7 วัสดุตกแต่ง

เนื่องจากวัสดุที่ใช้ตกแต่งนั้น โครงการระดับกลุ่มรายได้สูงจะเลือกวัสดุตกแต่งภายในหน่วยพักอาศัย เช่น กระเบื้องยาง, ปาเก้ ฯลฯ ตามความเหมาะสมของราคา ความสวยงาม, ประโยชน์ใช้สอยของวัสดุและกลุ่มรายได้ของโครงการนั้น ๆ

โครงการรายได้ปานกลางค่อนข้างต่ำ เช่น เจ้าของโครงการมักจะไม่ตกแต่งวัสดุให้เนื่องจากจะเป็นส่วนที่เพิ่มค่าใช้จ่ายให้กับโครงการ จะให้ผู้เช่าอยู่

ตกค้างเอง เนื่องจากกลุ่มรายได้ดังกล่าว ราคาเป็นตัวสำคัญอย่างยิ่งในการตัดสินใจซื้อ

โครงการส่วนใหญ่ของกลุ่มรายได้ปานกลางค่อนข้างต่ำนี้จะตกค้างให้
โดยใช้กระเบื้องยางซึ่งมีราคาไม่แพงนัก ทำความสะอาดง่าย แต่ไม่ทนต่อแรงกระแทกขูดขีด

ตารางที่ 5.9 วัสดุที่ใช้ในแต่ละห้อง (จากการสำรวจ 3 โครงการ)

เปอร์เซ็นต์

	ทางเข้า	ห้องน้ำ	ห้องครัว	ระเบียง	นั่งเล่น	นอน 1	นอน 2	ทำงาน	อาหาร
กระเบื้องยาง	42	-	45	-	43	50	-	55	45
ปาเก้	46	-	30	-	43	42	-	45	55
<u>พื้น</u> ทินขัด	2	61	-	55	-	-	-	-	-
โบลี	10	37	25	45	-	-	-	-	-
อื่น ๆ	-	-	-	-	14	8	-	-	-
ทาลี	98	63	95	97	97	97	-	100	94
<u>ผนัง</u> กระดาษ Wall paper	2	5	5	3	3	3	-	-	6
กระเบื้อง เคลือบ	-	32	-	-	-	-	-	-	-
<u>หน้าต่าง</u>									
ไม้	-	100	95	-	100	100	100	-	100
อลูมิเนียม	-	-	5	-	-	-	-	-	-

โครงการ 1 ภายนอกห้องจะเป็นหินขัด ซึ่งง่ายต่อการดูแลรักษาทำความสะอาด ภายในห้องจะเป็นพื้นปาเก้ บริเวณห้องน้ำ กระเบื้องเคลือบ ระเบียงพื้นขัดมันเรียบ

โครงการ 2 ภายนอกห้องเป็นหินขัดแบบสำเร็จ ซึ่งง่ายต่อการดูแลทำความสะอาดภายในห้องเป็นพื้นกระเบื้องยาง, ห้องน้ำกระเบื้องเคลือบ, ระเบียงเป็นหินขัดมันเรียบ

โครงการ 3 ภายนอกห้องเป็นพื้นขัดมันเรียบ ภายในห้องเป็นกระเบื้องยาง
ห้องน้ำกระเบื้องเคลือบ ระเบียงหินขัดมันเรียบ

จากที่ได้ศึกษาในหัวข้อ 5.1-5.4 เป็นการศึกษาความต้องการของผู้อยู่ในด้าน

กายภาพของพื้นที่ภายในห้องชุด การศึกษาความต้องการทางด้านสังคม, จิตวิทยา และพฤติกรรม จะได้กล่าวถึงดังนี้ :-

5.5 ความต้องการด้านสังคม

พฤติกรรมผู้อยู่ในอาคารชุดระดับรายได้ปานกลางพอสรุปได้ดังนี้

การเกิดกลุ่มของสังคม เนื่องจากผู้เข้าไปอยู่นั้นโอกาสที่จะเลือกเพื่อนบ้านที่คล้าย ๆ กันทำได้ยาก เนื่องจากผู้อยู่ในอาคารชุดส่วนใหญ่แล้ว เป็นกลุ่มสังคมใหม่ที่เป็นคนหนุ่ม เลือกลงอยู่เพราะใกล้ที่ทำงาน การออกแบบที่ดีควรจะทำให้เกิดกลุ่มสังคมขึ้นในอาคารชุด เนื่องจากว่าผู้ที่อยู่ในอาคารชุด รู้จักกันระหว่างเพื่อนบ้านน้อยก็จะส่งผลถึงอาคารชุด มิเชลสัน¹ เขาได้กล่าวว่าในอาคารชุดคอนโดมิเนียมนั้น ถ้าผู้อยู่มีโอกาสมพบปะสังสรรค์กัน เขาจะส่งเสริมในด้านความรู้สึกเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ร่วมกัน ถ้าผู้อยู่ไม่มีการสังสรรค์กันจะไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกถึงความเป็นของทรัพย์สินส่วนกลางร่วมกันเลย ในทางตรงกันข้ามจะมีความรู้สึกว่าจะเอาประโยชน์จากทรัพย์สินส่วนกลางมากกว่าห้องอื่น ๆ

จากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามพบว่า โครงการ 2 ซึ่งมีบริเวณ โถงชั้นล่างทำให้มีการพบปะกันระหว่างผู้อยู่ภายใน ซึ่งสถาปนิกเป็นผู้กำหนดให้เกิดขึ้น มีผลต่อทางด้านส่งเสริมให้เกิดสังคม ส่วนโครงการ 1 และ 3 ไม่มีส่วนบริเวณโถง พฤติกรรมผู้อยู่ก็มีผลส่งเสริมให้รู้จักกันในร้านซักเสื้อผ้า, โอกาสจะได้รู้จักกัน บริเวณด้านหน้าลิฟต์ ส่วนบันไดโอกาสพบรู้จักกันน้อยกว่า การออกแบบที่ดีอาคารชุดคอนโดมิเนียม สถาปนิกควรคำนึงการออกแบบกายภาพเพื่อผู้อยู่มีโอกาสได้พบปะกันและเกิดสังคมให้มากที่สุด

ผู้อยู่ชั้นที่สูงขึ้นไปมักจะไม่ค่อยมีเพื่อนบ้าน จากการศึกษานี้ ได้พบว่าผู้ที่อยู่ชั้นสูงต้องการความสงบ ไม่ต้องการเสียงรบกวน ไม่ต้องการหยบะสังสรรค์กับใคร จะมีเพื่อนบ้านน้อยประมาณ 0-2 ห้องเท่านั้น ส่วนชั้นล่าง ๆ จะมีเพื่อนบ้านมากกว่า รู้จักกันจากการยิ้มของกัน และตำแหน่งห้องจะเป็นห้องข้าง ๆ ห้องตรงข้ามกัน เนื่องจากการศึกษานี้เป็นระยะเริ่มแรกของการเข้าอยู่อาศัย ผู้อยู่ใหม่และมีจำนวนน้อยที่เข้าอยู่ โดยเฉลี่ยอยู่

¹Mickelson, William H., Man and His Urban Environment : A Sociological Approach, Addison, Wesley Publishing co., Mass 1970

ประมาณ 20-30% ของโครงการ ความหนาแน่นของผู้ผู้น้อย โอกาสที่จะได้พบปะกันก็น้อยด้วย เนื่องจากจำนวนคนน้อย ดังนั้นพอที่จะกล่าวโดยอาศัยข้อมูลจากการสำรวจนี้ได้ว่า ผู้ที่อยู่ชั้นสูงขึ้นไปจะมีเพื่อนบ้านน้อยและความต้องการทางด้านสังคม ควรที่จะออกแบบกายภาพให้มีส่วนที่จะสนับสนุนให้เกิดโอกาสของการพบปะและรู้จักกันในระหว่างผู้อยู่ให้มากที่สุด

5.6 ความต้องการด้านจิตวิทยา

ลักษณะของความต้อการนี้ที่พบปัญหาในการศึกษาริทยานิพนธ์นี้ได้แก่ ในเรื่องของความเป็นส่วนตัว และลักษณะของความเป็นส่วนตัวนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อไม่มีสิ่ง ไม่ว่าจะเกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกได้แก่ เสียง, กลิ่น และควัน จากการศึกษานี้ได้พบว่า

ตารางที่ 5.10 เสียงรบกวน

	โครงการ 1	โครงการ 2	โครงการ 3	รวม
ข้างห้อง	10	9	40	24.39
สภาพภายนอก	20	9	55	34.14
ไม่มี	70	82	5	41.46

โครงการ 3 เป็นโครงการระดับรายได้ปานกลางค่อนข้างต่ำระดับการศึกษาของผู้อยู่กระจายมีทุกระดับและสภาพแวดล้อมของโครงการ อยู่ใกล้โรงพยาบาลและตลาดสด จึงมีเสียงรบกวนจากภายนอกและข้างห้องมากกว่าโครงการอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด แม้ว่าผนังห้องของโครงการทั้ง 3 จะเหมือนกัน เป็นผนังก่ออิฐฉาบปูนเรียบก็ตาม การออกแบบสามารถช่วยป้องกันเสียงรบกวนได้ แต่พื้นฐานของผู้อยู่ก็มีส่วนส่งเสริมในด้านเสียง การออกแบบก็มีส่วนช่วยได้ แต่ก็จะมีผลทางด้านราคาของหน่วยเพิ่มขึ้น

โครงการ 3 ได้รับการรบกวนจากเสียงมากที่สุด รองลงมาได้แก่โครงการ 1 และพบว่าโครงการ 1 และ 2 นั้นค่อนข้างดีไม่ได้รับการรบกวนจากภายนอกและภายใน (ตารางที่ 5.6)

กลิ่นรบกวน

โครงการ 1 และ 2 ไม่ได้รับการรบกวนจากกลิ่น โครงการ 3 เป็นโครงการที่ได้รับการรบกวนจากกลิ่นขยะ ซึ่งมีปริมาณมากไม่เฉพาะแต่ขยะของอาคารชุดเท่านั้น แต่เป็นขยะของบริเวณโดยรอบได้แก่ ตลาดสดศูนย์การค้า อาคารพาณิชย์ และโรงพยาบาล ขยะส่ง

กลิ่นเหม็นรบกวนผู้อยู่ตลอดเวลา

ควันรบกวน

พบว่าโครงการ 1,2,3 ไม่รับการรบกวน ดังนั้นจะพบว่าโครงการ 3 นั้น ถูกรบกวนจากสถานแวดล้อมมากที่สุด และทำให้เกิดการสูญเสียความเป็นส่วนตัวมากกว่าโครงการอื่น ๆ จากการแบบสอบถามของผู้อยู่ทั้งหมดพบว่าผู้อยู่ไม่ต้องการความเป็นส่วนตัว เนื่องจากภายในห้องชุดมีอยู่แล้วถึงประมาณ 80-90%

ตารางที่ 5.11 ความเป็นส่วนตัว

ความเป็นส่วนตัวต้องการ	2.43%	ต้องการอยู่เงียบ ๆ	2.43%
บางครั้ง	9.75%	บางครั้ง	17.07%
ไม่ต้องการ	87.80%	ไม่ต้องการ	80.48%

ผู้ที่ไม่ชอบการสอดส่องเห็นจากเพื่อนบ้าน มีการรู้จักกับเพื่อนบ้านน้อยมาก รู้จัก 2-4 ครอบครัว มีมากที่สุดประมาณ 98% ผู้อยู่ส่วนใหญ่จะเคยเห็นหน้าผู้อยู่ในอาคารชุดเดียวกัน 95%-100% ของผู้อยู่ทั้งหมด

ปัญหาที่พบเกี่ยวกับความเป็นอยู่ในอาคารชุดในด้านจิตวิทยา ซึ่งมีผลโดยตรงกับการเจริญเติบโตของเด็ก โดยได้พบว่าการเล่นเด็กในอาคารชุด พบว่าทั้ง 3 โครงการไม่มีสนามเด็กเล่น เด็กจะเล่นภายในหน่วยมากที่สุดถึง 92.0% อีก 3% เด็กจะเล่นข้างล่างและมีส่วนใหญ่ 58% จะมีผู้ใหญ่พาเด็กลงมาเล่น เนื่องจากกลัวทางด้านความปลอดภัย การออกแบบสามารถช่วยได้โดยให้เด็กมีสนามชั้นล่างเล่นและบริเวณสนามที่เด็กเล่นนั้น สามารถมองจากหน่วยบริเวณระเบียงหรือมุมอื่น ๆ ในหน่วยพักอาศัย มองมายังสนามเห็นได้ ในกรณีที่พี่เลี้ยงพาเด็กลงมาเล่น แม่บ้านทำอาหารก็สามารถมองลงมาเห็นได้ เป็นวิธีการหนึ่งในการแก้ปัญหาด้านการออกแบบที่ดีได้